

KoroiSet

4/2016

Koroinen | Röntämäki | Halinen | Oriketo | Metsämäki

Maria vierailee nimikkopappilassaan s. 3

Tommista tuli Halisukko s. 6

Eija taiteilee kuvallisia tarinoita s. 16

KoroiSet ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa:
vuonna 2016 maalisk., touko-,
syys- ja joulukuussa

Jakelu

5500 kpl, jaetaan kotitalouksiin
ja yrityksiin seuraavissa Turun
kaupunginosissa: Koroinen,
Räntämäki, Halinen, Oriketo,
Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Räntämäki -seura,
Halisten omakotiyhdistys, Hamaron
pienkiinteistöomistajain yhdistys ry,
Maarian seurakunnan Itä-Maarian
alueneuvosto, Turun kristillinen
opisto, Elävän Kulttuurin Koroinen

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen,
puh. 050 572 2530,
jokinen.tapio@netti.fi

Toimitussihteeri

Tytti Issakainen

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Tytti Issa-
kainen, Tapio Jokinen, Johanna
Lampinen, Pirjo Lehtinen, Timo
Leinonen, Jussi Nurmi, Pertti Pus-
sinen, Pirjo Ranti, Laura Tikkanen,
Virpi Lummevuo

Toimitus

aineisto@koroinen.fi

Kansikuva

Halistenkosken rannat lumi-
puvussa. Kuva: Timo Saarinen.

Ulkoasu

Janne Peltonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530,
jokinen.tapio@netti.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muo-
dossa osoitteeseen ilmoitukset@
koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa
ennen lehden julkaisuviikkoa

**Ilmoituksen suunnittelu
ja tekstiladonta**

Ilmoituksen taitto- ja muutostyö:
50 e/tunti, yhden tunnin veloitus on
minimitaksa. Aineisto osoitteeseen
ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään
2 viikkoa ennen lehden julkaisu-
viikkoa.

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki
471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisesta
sattuneesta virheestä lehden
suurin vastuu rajoittuu ilmoituk-
sen hinnan korvaamiseen. Lehti
ei vastaa virheestä, joka ai-
heutuu esim. puutteellisesta tai
virheellisestä ilmoitusaineistos-
ta, puhelinvälityksestä tapah-
tuneesta väärinkäsityksestä tai
epäselvästä käsikirjoituksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1265 e
puoli sivua pysty	1265 e
1/4 sivua	700 e
1/8 sivua	350 e
1/16 sivua	175 e
1/32 sivua	90 e

Alennukset

Vuosialennus 20%
(neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

pääkirjoitus

Massiivisen polttolaitoksen rakentamisen esti Vaasan hallinto-oikeus

Sosiaalidemokraattien valtuusto-ryhmän entinen puheenjohtaja Jarmo Rosenlöf on lähettänyt tervehdysensä julkisuuteen. Hän on jo useamman vuoden ajan toistuvasti syyttänyt Koroisissa, Räntämäessä, Halisissa ja Orikedolla asuvia turkulaisia veronmaksajia massiivisen polttolaitoksen rakentamisen estämisestä (TS 19.10.2016).

Hän muistaa kuitenkin asiat väärin. Vaasan hallinto-oikeus teki vierailun Orikedon mäelle ja totesi, ettei hanke ole toteuttamiskelpoinen. Prosessi tapahtui laillisessa järjestyksessä kaikkia osapuolia kuullen.

Lupaa asutuksen keskelle aiotul-

le massiiviselle laitokselle ei herunut. Onneksi, sillä rakentamisessa olisi palanut jopa 150 miljoonaa veromaksajien rahaa aikana, jolloin jätteiden määrä vähenee ja lajittelu on päivän sana.

Asukkaat muistavat hyvin kymmenkunta vuotta sitten Turun kristillisellä opistolla pidetyn asukasillan, jossa Rosenlöf vaikutusvaltaisena poliitikkona totesi, että juna on mennyt ja polttolaitos tulee Orikedon mäelle. Onneksi Suomessa kansalaisella on laillinen oikeus kyseenalaistaa vaikutusvaltaisempien poliitikkojen päätökset.

Ihmettelen kuitenkin sitä, ettei Rosenlöf ole vielä kukaan jättänyt asiaa taak-

seen. Poliitikot kun osaavat yleensä unohtaa uralla joskus väistämättä eteen tulevat epäonnistumiset.

Kiitos kaikille Koroisten, Räntämäen, Halisten, Orikedon ja Metsämäen asukkaille aktiivisesta toiminnasta yhteisöllisyyden hyväksi jälleen kuluneen vuoden aikana. Me rakennamme yhdessä kotiseutua, jossa kaikki viihtyvät.

Toivotan kaikille KoroiSet-lehden lukijoille iloista ja puhdasta joulua sekä onnellista uutta vuotta 2017!

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

tervehdys

Omat juuret kiinnostavat

Ihmisen ikääntyessä kiinnostus omiin juuriin kasvaa. Kun kotson isäni, professori **Kaarlo Koroman** maalausta Halisten koskesta, kuohujen voima ja taustalla näkyvä Mäki-Tätilän tila palauttaa mieleeni, että jokaisella meistä on pitkä jälki, eräänlainen varjo menneiden vuosisatojen historiassa. Elämän kiihkeinä kiireiden ja kasvun vuosina varjo jää näkymättömiin, mutta vähitellen se vahvistuu ja muuttuu kuvaksi, kunnes kuvaan kaipa uusia yksityiskohtia ja mielikuvituksen värittämiä tapahtumia.

Viime kesänä etsin ja kokosin näitä yksityiskohtia nostalgiaretkellä isäni kuvaamissa maisemissa. Aloitin hänen lapsuudenkodistaan Halisten kylän Frantsinkadulta Tätilänkujalla ja seurasin hänen kertomuksistaan poikavuosisista Nummenpakan kansakoulussa, kisailusta koulupihalla, joka muuttui vakavaksi urheiluksi ja mestaruudeksi, onkireissuista Auranjoen varteen, isovanhempieni kauppatalasta Halisten myllystä, luujauhotehtaasta ja sahasta.

Etsin isoisäni **Johannes Forsblomin** työn jälkeä Koroisista, Maarias-
ta ja Kaarinasta. Hän rakensi Ristimäelle kansakoulun, Tätilän tilan vanhan päärakennuksen, Frantin talon ja Paatosen talon. Viimeisin Halisten kosken ylittävä puusiltakin oli hänen rakentamansa. Hänen rakentamansa Maarian kirkkopihan tiilirakennus oli edelleen tukevasti paikallaan siellä käydessämme.

Hänen rakentamansa Kuralan kansakoulu Kuralan Kylämäellä on purettu, mutta ”uusi kansakoulu” on Vähä-Kohmon tilan päärakennuksessa, jota sukuni vanhimmat Turun seudulle muuttaneet olivat isännöineet neljän sukupolven ajan. Oli koskettavaa istua pulpetissa Vähä-Kohmon päärakennuksessa ajatellen, et-

tä muutaman vuosisadan ajan esivanhempani ovat tätä tilaa hoitaneet ja täällä oppinsa saaneet jo paljon ennen kuin isoisäni rakentama kansakoulu avattiin.

Sukumme haltuun Vähä-Kohmon tila tuli jo varhain 1660-luvulla. Sittemmin arkkitehti **Jakob Tengströmin** suosituskirjeen perusteella yksi jälkeläisistä muutti Aurajoen toiselle rannalle ja sai 1834 hoitoonsa Koroisten piispantilan. Se säilyikin suvun hallussa aina 2000-luvulle saakka. Kun 1800-luvulla muuttaminen pitäjästä toiseen ei ollut vapaata, vaan tarkoin säädeltyä, siksi arkkitehtioppan takuukirje oli tarpeen todistamaan, etteivät piispantilan uudet vuokraajat joutu turvautumaan köyhäin apuun.

Vahvimmat muistot isälläni oli juuri Mäki-Tätilän tilasta ja kaupasta. Se oli rakennettu ”lännen malliin” lähes umpipihaksi, jonne kuljettiin kate-
tun porttikäytävän kautta. Hän muisteli keskellä pihaa ollutta suurta siireenimajaa, jonka ympärillä leikittiin piilosta. Pihalla kuului aina kanalan kotkotukset ja puusepän työhuoneesta nikkaroinnin äänet. Tilan takaosan muodosti suuri kauppapuutarha, jonka hoitamista piirtämistä rakastanut ja sittemmin Turun Piirustuskouluun mennyt isäni yritti parhaansa mukaan vältellä.

Siipirakennuksissa olivat kaupan varastotilat, sikala, makasiini, talli ja vaja sekä piharakennuksessa vielä leipomo. Possujen karkuretkiä isäni muisteli lapsuuden kaiholla. Mielelläni kuvittelen juuri tuon talon Halistenkosken maalauksen taustalle, vaikka hyvin tiedän, ettei niin ole. Todellisuudessa siinä näkyy nykyisen museorakennus kosken partaalla.

Varsinainen kaupparakennus oli Halisten sillalta Maarian kirkolle vievän Kirkkotien varrella. Kirkkotielle

rakennettiin talo, jonka toisessa päässä oli kauppa ja toisessa viisi vuokrattavaa huonetta. Silloiseen tapaan kaikki lapsetkin saivat leikkiä kaupaa aivan oikeissa puitteissa, koska joutuivat oikeasti töihin sekä kaupassa että tilalla. Lapset saivat myös syödäkseen kaiken, mikä kaupassa meni vanhaksi, makkaranpätkät ja kuivuneet leivät.

Myöhemmin hän yhdessä **Hjalmar Aarnion** kanssa perusti toisen kaupan Littoisiin, jossa perheellä oli myös kesähuvila Vahakallio. Kaikki-
aan tila ja kaupanpito työllistivät silloisissa oloissa puolen sataa työntekijää. Isoäitini jatkoi kaupan pitämistä, joka viimeksi oli Iso-Hämeenkadulla.

Nykyinen sähkölaitoksen rakennus Halisten kosken rannalla toi mieleeni muistoja isoisästäni Johannes Forsblomista, joka perusti samalle paikalle luujauhotehtaan sekä sen kupeeseen nikkaritehtaan ja sahan. Hän myös pyöritti Halisten myllyä.

Löytöretkelläni kävin myös Heidekenin synnytyslaitoksella, jossa Mannerheimin Lastensuojeluliiton tiloissa seinällä on nyt kehystettynä äidilleni, kapteenirouva **Maria Koromalle** kirjoitettu kuitti maksetusta 150 markan synnytyksestäni. Heidekenilta minut vietiin ensimmäiseksi elinvuosi-
kseni Turun kasarmille, jossa vanhempani asuivat. Sinne nyt-
kin menin, sillä vanhan kasarmialueen puiset rakennukset ovat edelleen pääosin ennallaan Turun yliopiston käytössä. Puistoalue on niin viehättävä, että kelpaisi siellä vieläkin asua.

Nostalgiaretki jatkui äitini nuoruuden maisemiin Sirkkalankadulle ja Ruissaloon, jossa hänen perheellään oli huvila. Hänen isänsä, hovi-oikeudenneuvos **Isak Malakias Alanen** muutti Turkuun oikeudenpalvelijaksi lukemaan lakia 1800-luvul-

la. Hän löysi vaimonsa Pariisin Eiffel-tornin näköalaparvekkeelta, mutta tohti kosia tätä nuorta tukholmalaista neitiä vasta kaksi vuotta myöhemmin kerrottuaan tälle kauniissa kosimakirjeessään, ”ettei ole voinut unohtaa neitiä ja siksi haluaisi tavata hänet uudestaan”. Tapaaminen järjestyi Tukholmassa ja johti avioliittoon, jonka ehdoksi tytön vanhemmat asettivat sen, että kaikki syntyvät poikalapset koulutetaan ja kasvatetaan Ruotsissa. Ei siis missään sivistymättömässä Suomessa.

Tällaiselle vasta 1940-luvulla hel-sinkiläistyneelle retki Turkuun, Koroisiin, Maarialle ja Kaarinaan tarjosi ainutlaatuisen historiallisen perspektiivin omiin juuriin. Kiireinen elämä ei ole aiemmin antanut tilaa niiden etsimiseen ja tunnistamiseen. Olenkin ylpeä siitä, että nyt osaan kuvitella, miten esivanhempani ovat ponnistelleet vuosatojen ajan näillä seuduille rakentamassa Turkua ja sitä Suomea, jonka historiaa ensi vuonna juhlimaan 100-vuotisen itsenäisyyden merkeissä.

Johannes Koroma

Leena Törmän kuva-arkisto

Taiteilija Leena Törmän Jouluikoniin on vaikuttanut etiopialainen kuvaperinne.

Leena Törmän Ikonit herkistävät joulumielen

Taiteilija Leena Törmä ja ikoni Pyhän perheen pakomatkaista Egyptiin.

Valoa säteilevä, kruunupäinen Maria on tullut pappilan leivintupaan. Kyllä hänkin osasi aikoi- naan leipoa. Turkulainen kuvataiteilija Leena Törmä on koonnut monipuolisten teostensa joukosta ikoninäyttelyn.

Rakukeraamisten maljakoiden rivistöt lepäävät hyllyillä. Taiteilija Leena Törmä silittelee maljakon pyöreää kylkeä. Lasitetussa pinnassa leviävät herkat värit ja säröjen verkosto.

– Japanilaisilla on omat nimitykset erilaisille pienille ja suurille säröilytyypeille, Törmä kertoo.

Shokki synnyttää kauneuden

Jokaisen maljakon ainutlaatuiset säröt syntyvät esineen shokkikäsittelyssä.

– Talvipakkasilla poltan rakutyöt tuolla ulkona uu-

nissa tuhannen asteen kuumuudessa, taiteilija selittää ja viittaa talon pihalle. – Poltetun esineen nostan hetkeksi savustuspönttöön tammenlehtien sekaan ja heitän sen sitten lumihänkeen. Shokkikäsittelyn ideana on, että lasitteeseen tulee säröä.

– Tulokseen ihastuu: näin hienoa! Siihen tulee himo. Ei kun lisää töitä uuniin, Leena Törmä hymyilee.

Yläkerran ikonit

Taiteilijan koti kertoo paitsi yllättävän kauneuden näkemisen himosta, myös taidosta ja ahkeruudesta. Kodin tilat ovat täynnä kiehtovaa rakukeramiikkaa, betoni-, savi- ja pronssiveistoksia, grafiikkaa, maalauksia, tiffanyteoksia ja lasisulatuksella tehtyjä töitä.

– Äitini ruukas sanoa: ”Kaikkeen pystyy, kun rupee vaan”, Leena Törmä tuumii.

Yläkerran työhuonetta hallitsevat ikonit. Niiden maalaaminen on tunnetusti hidasta ja vaativaa.

Ikonimaalaukseen Törmä tutustui jäätyään eläkkeelle opettajan työstä Raunistulan koulusta.

– Kiinnostuin asiasta, ja siihen piti saada oppia. Lähdin kurssille ja se oli sitten menoa..., hän huokaa.

Ensimmäinen ikoni valmistui vuonna 2008.

– Olen maalannut koko pienen ikäni, joten itse maalaaminen oli helppoa, mutta piti selvittää ikonin muut salat.

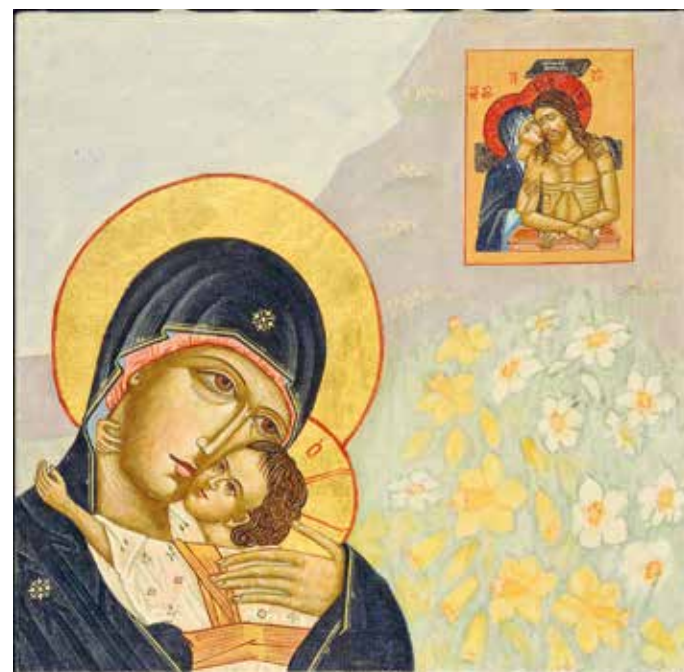
Tähän mennessä taiteilijan käsissä on syntynyt pari sataa ikonia. Osa niistä on esillä Maarian pappilan leivintupaan järjestetyssä näyttelyssä ensimmäisestä adventista joulun kynnykselle.

Jumalan Äiti hymyilee

Ikonien valmistus on vanhojen mallien uudelleen maalaamista. Työtä säätelevät perinteen luomat säännöt. Kuitenkin maalari voi tuoda kuvaan myös jotakin omaa.

Maarian pappilan näyttelytöiden joukossa on *Jaakobin uni* -niminen ikoni. Ikoni perinnettä tuntemattoman maallikko yllättyy kuullessaan maalauksen synnystä.

– Sen olen ihan itse keksinyt, taiteilija Leena Törmä tunnustaa. – Ikoni kuvaa Vanhan testamentin tuttua kertomusta Jaakobista ja taivaan tikapuista. Kuvassa ylhäällä oleva hahmo on Kristus. Perinteen mukaan Jumalasta ei saa tehdä kuvaa.

Leena Törmän kuva-arkisto

Jumalan Äidin ajatukset ulottuvat Pojan kärsimyksiin asti.

Hän valaisee taiteilijan omaa osuutta tavallisemmalta esimerkillä:

– Jumalan Äiti kuvataan usein hyvin surulliseksi. Minä olen halunnut antaa hänelle hiukan hymyäkin.

Taiteilija Leena Törmä on myös siirtänyt perinteisiä ikonihahmoja toisenlaiseen ympäristöön kuten teoksessa *Jumalan Äiti, Kuihtu-*

maton kukka. Se ja monet muut Jumalan Äidin, Neitsyt Marian, ikonit ovat nyt hänen nimikkoseurakuntansa nimikkopappilassa tuomassa valoa ja joulumieltä kävijöille.

Teksti: Tytti Issakainen

Leena Törmän kuva-arkisto

Leena Törmä on käyttänyt taiteilijan vapauttaan ja luonut ikonin Jaakobin unesta.

Ensimmäinen joulu vanhainkodissa mullistaa vanhuksen jouluperinteet

Joulu on tunnetusti tiivis perhejuhla, jonka kuitenkin kymmenet tuhannet ikääntyneet viettävät joko yksin tai hoiva- ja/tai vanhainkodissa. Tänäkin vuonna Turussa juhlii usea vanhus monien perhejoulujen jälkeen ensimmäistä jouluaan vanhainkodissa. Monet viihtyvät seurassa eivätkä haikaile tyhjiin taloon.

Ensimmäinen joulu poissa kotoa mullistaa vanhuksen jouluperinteet: esimerkiksi saunaan pääsee vain saunavuorolla tai tietynä päivänä ja jouluruokiin ei voi juurikaan vaikuttaa. Vanhainkodit ovat muuttuneet palveluasumiseksi ja niistä tulee asumisyksiköjä, joten vanhuksilla on omat huoneet. Se lie-

vittää muutoksen tuskaa, kun oman joulun tuntua voi luoda tutuilla esi-neillä ja koristeluilla.

Muiden vanhusten seura liudentaa myös yksin jäämisen surua ja erilaisen joulun tuomaa outoa tunnetta. Juttuseuraa on seinän takana ja on otettava ilo irti muista ihmisistä.

Joulu on vuoden yksinäisin juhla yli 300 000 vanhukselle Suomessa. Hätkähdyttävintä yksinäisyydessä on juuri sen vaikutus fyysiseen terveyteen. Tuoreen tutkimuksen mukaan yksinäisyys kasvattaa kuolemanriskiä enemmän kuin ylipaino, ja kansanterveydelle haitat ovat vuodessa miljar-diluokkaa.

Moni vanhus muistelee lämmöllä jouluja, jolloin hänen vanha kotinsa maalla tai kaupungissa täyttyi

sukulaisista ja lastenlapsista. Hän muistelee kaiholla, kuinka joulua valmisteltiin viikkokausia ja kuinka mieskin osallistui joululaatikoiden tekoon tai touhusi himmeleitä tuvan nurkassa. Tai kuinka kaikki läheiset auttoivat jouluvalmisteluissa ja kuinka joulukuusi haettiin aina omasta metsästä.

Joulun laittaminen tai joululahjat eivät ole enää monenkaan vanhuksen kohdalla etusijalla. Vanhukselle on tärkeintä, että hän saa viettää joulun läheistensä seurassa, lastensa luona. Ikä on kuitenkin monasti tuonut mukanaan sen, ettei liikkuminen paikasta toiseen ole enää niin helppoa, ja niinpä tänäkin vuonna monen vanhuksen ainoa huoli on, riittävätkö voimat lähteä jouluksi sukuloimaan. Tai tuleeko joku minua katsomaan vanhainkotiin.

Jouluaatto on vanhainkodeissa hiljentymisen ja yhdessäolon aikaa. Lasten ja lastenlasten vierailut tuovat vipinää, mutta illan hämärtyessä moni tahtoo rauhoittua yhdessä muiden asukkaiden kanssa.

Vanhainkodissa laitetaan paljon joulukoristeita esille. Vuodenajasta ja juhlasta on tärkeää viestittää myös niille, joiden muisti on heikentynyt. Joulukuun aikana osastolle on tullut joulukortteja, kukkia ja puhelinsoittoja sukulaisilta.

Monelle vanhainkodin asukkaalle joulun odotuksen kohokohta on pari viikkoa ennen jouluaattoa vanhuksen ja omaisten yhteinen joulukonsertti, jonka Turun filharmoninen orkesteri tarjoaa ilmaiseksi vanhusasukkaille. Tämä yli 30-vuotinen perinne jatkuu yhtä väkevänä ja toivottuna vuodesta toiseen. Joskus tuntuu, että se on vanhainkodin suu-

rin kohokohta. Hyvä niin, sillä se tuo iloa, positiivista mieltä vanhuk-sille, omaisille ja henkilökunnalle.

Vanhainkodissa pidetään pitkää valmistautumista tärkeänä, jotta myös vuorohoidossa olevat pääsevät osalliseksi joulutunnelmasta. Tärkeintä on yhdessäolo. Vanhainkodissa kenenkään ei tarvitse olla yksin.

Toivon, että vanhainkodissa asuvan vanhuksen tuleva joulu on täynnä lämpöä ja rauhaa sekä lastenlastenlapsien tuomaa iloa. Toivon myös, että jokainen yksin elävä vanhus saisi viettää joulun rakkaidensa parissa, sillä uskon, että se olisi vanhuksille paras lahja – kun ei joutuisi olemaan jouluna yksin. Ethän jätä läheisiäsi yksin?

Riitta Karjalainen
vanhusten asumispalvelujen päällikkö

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

• VEIKKAUS

- OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
- MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!

TERVETULOA!

Aukioloajat: ma–pe 8–21, la 12–20, su 12–20

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI

HALISTUPA

Emmauksenkatu 1, p. 02 253 9564

LUOTETTAVAA, JOUSTAVAA
JA MONIPUOLISTA
KIINTEISTÖHUOLTOPALVELUA
JOKA TALON TARPEISIIN

- HUOLTOTYÖT
- SIIVOUKSET
- ULKOALUEIDEN HOITO

- HARJAKONEPALVELU
- PÄIVYSTYKSET
- SIJAISUUDET

PÄIVYSTYS
24h

TURUN KIINTEISTÖÄSSÄ OY

0400 521 258

RIIMUKATU 12 20380 TURKU Fax 02 238 8295

huolto@kiinteistoassa.fi

www.kiinteistoassa.fi

Hyvää joulua ja
onnellista vuotta 2017
kiinteistöväelle!

TURUN SILMÄLASER

YLÄLUOMILEIKKAUS EROON VÄSYNEESTÄ ILMEESTÄ

län myötä luomen iho veltostuu. Ilmeestä saattaa tulla väsynyt ja alakuloinen. Yläluomi voi myös rajoittaa näkökenttää. Ongelma voidaan hoitaa lyhytkestoisella, potilaalle helpolla leikkauksella.

Turun Silmälaserasissa käytettävällä radiofrekvenssimenetelmällä ihoviilto saadaan tehtyä hyvin tarkasti. Leikkauskärki hyydyttää verenvuotoa edetessään. Haava on siisti jo pian leikkauksen jälkeen, toipuminen on nopeaa.

**Varaa aika
maksuttomaan
ennakkoarvioon
020 734 9620**

facebook.com/turunsilmalaser
www.turunsilmalaser.fi
Rauhankatu 4 • Puh 020 734 9620

LAHJAKSI FIKSU PAKKAUS

Kierrätetty, ekologinen lahjapakkaus lämmittää mieltä ja säästää ympäristöä. Fiksussa pakkauksessa on myös kestävä sisätö. Tavarahan sijaan voit myös lahjoittaa läheiselle elämyksen tai yhteistä aikaa.

Hyvää vähäjätteistä joulua!

LOUNAI-SUOMEN
JÄTEHUOLTO

www.lsjh.fi • 0200 47470

Matti Komulainen

Lähes sataviisikymmentävuotias Myllärintalo toivottaa kahvittelijat, melojat, kalamaratoonarit ja kokousväet tervetulleiksi.

Myllärintalolla historia kohtaa nykyajan

Vihreä vanha puutalo Halistenkosken kupeessa korkeiden lehtipuiden ympäröimänä lienee tuttu näky Halisissa monelle jokivarren kulkijalle. Myllärintalo on palvellut seudun asukkaita sataviisikymmentä vuotta.

Turun kaupungin omistama ja Aurajokisäätiön hoitama Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo juontaa rakennuksena juurensa Maarian

myllystä, joka toimi koskella 1940-luvulle saakka. Myllärintalo oli entinen myllärin asuinrakennus, joka samoin kuin pihapiirissä oleva

kivinen kellari rakennettiin 1830-luvulla, mahdollisesti jo aiemmin. Muut myllyrakennukset aika vei jokirannasta.

Kahvia, kokouksia ja kosken kuohuja

Nykyään Aurajoen opastuskeskus lienee parhaiten tiedetty kesäajalta, jolloin se on

avoinna lähes päivittäin. Taloon voi poiketa tutustumaan vaihtuviin näyttelyihin tai istahtaa kahvikupin ääreen ihaillemaan kosken kuohuja.

Monien mielestä parasta on, kun opastuskeskuksesta voi vuokrata inkkarikanootin ja suunnata sen keulan jokiväylällä kohti vaikkapa Liedon Vanhalinnaa tai Turun tuomiokirkkoa.

Myllärintalolta löytyy myös monipuolinen valikoima Aurajokeen, kalastukseen, melontaan, joen varren

retkikohteisiin ja ympäristöaiheisia julkaisuja ja esitteitä.

Myllärintalon kotoiset kokoontumistilat, pieni toimiva keittiö ja avara pihapiiri luovat oivan toimintamahdollisuuden erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseen. Mielellään talon vakituinen väki tarjoaakin mahdollisuuden muille yhdistyksille ja toimijoille järjestää opastuskeskuksessa avoimia tilaisuuksia tai vaikka omia seminaarejaan.

Pohjoismaiden ainoa vesilaitosmuseo

Talvikaudella talon vakituisia asujia ovat Aurajokisäätiön ja Airiston-Velkuan kalastusalueiden toimistot. Mutta muutakin väkeä ja toimintaa riittää myös syksyn ja talven mittaan. Kauniit syyskuun päivät saivat isommat koululaiset liikkeelle kanoottiretkille opettajan johdolla.

Historiannälkäisille vierailu vastarannan Vesilaitosmuseossa ja sieltä kävelysiltä pitkin kosken yli Myllärintalolle tarjoavat monipuolisen elämyksen vedenkäytön historiasta ja Halistenkosken merkityksestä. Turun Vesilaitosmuseolla on avoimet ovet keran kuussa, minkä lisäksi siellä voi vierailla tilauksesta. Museo on ainoa laatuaan Suomessa ja Pohjoismaissa.

Kalamaraton ja papua pataan

Mielenkiintoisia kaikille avoimia tapahtumia ovat

olleet muun muassa Skesry:n järjestämä *Kalamaraton*-kilpailut ja osana Turun yliopiston pro gradu -tutkielmaa järjestetty *Papua pataan ja peltoon* -tulevaisuusverstaas, jossa pohdittiin palkokasvien käytön lisäämistä ja keinoja edistää kestävämpää ruokakulttuuria useasta eri näkökulmasta.

Mieluisia vieraita ovat olleet myös muun muassa Monipalvelukeskus Tsempin väki, joka on vieraillut Halistenkoskella melomassa ja onkimassa ja haravoivat talloilla Myllärintalon pihan.

Aurajokisäätiö kiittää lämpimästi asiakkaitaan ja kumppaneitaan hyvästä yhteistyöstä ja mukavista hetkistä jokiasioiden parissa. Samalla toivotamme kaikille valoisaa joulun odotusta ja rauhallista joulun aikaa!

Sinikka Paulin
Aurajokisäätiö

Aurajoen opastuskeskus Myllärintalon yhteystiedot:

Aurajokisäätiö,
info@aurajoki.net,
puh 044 5537 408.

Aurajokisäätiön nettisivut löytyvät osoitteesta www.aurajoki.net.

Turun vesilaitosmuseosta löytyy lisätietoa www.vesilaitosmuseo.fi.

Talkoolaiset kunnostavat Räntämäen puistoja

Turun kristillisen opiston maahanmuuttajaopiskelijat istuttivat alueen asukkaiden kanssa ja Kuntecin puutarhuri Tuula Heinosen johdolla pari tuhatta kevättähteä ja iiristä Ingegerdinpuistoon. Toukokuussa voidaan ihastella työn tuloksia!

Turun kristillinen opisto on osa Räntämäkeä ja kantaa vastuunsa alueen viihtyvyydessä. Maahanmuuttajaopiskelijat ovat jo useana vuotena kunnostaneet aluetta, siistineet kadunvarsia ja auttaneet asukkaita pihalla.

Opistolaisten erityisenä projektina on ollut Maariankirkon viereinen Tallgreninpuistikko.

Viime keväänä sieltä raijattiin kaikenlaista kottikäräkäpölyä tuodusta puutarhajätteestä mystisiin sähköjohtoihin. Löytyipä polun varresta vanha kaivokin, joka on nyt toivottavasti riittävän turvallisesti peitetty.

Puistikolla on vihdoinkin toivoa nousta uuteen kukoistukseen uuden hoitoluokituksen myötä.

Tänä syksynä Ingegerdinpuistoon istutettiin kevättäh-

Siisti juttu! Komea talkoojoukko kunnosti Räntämäen puistoja.

tiä ja iiriksiä, jotka Kuntecin puutarhuri **Tuula Heinonen** toi paikalle.

Kauan eivät istutuskauhat viuhuneet, kun homma oli jo tehty. Muutama ryhmä jäi odottamaan uusia talkoita.

– Risusavottaa on myöhemmin tarjolla, lohdutti Tuula opiskelijoita, jotka olisivat mielellään jatkaneet is-

tutustöitä hyisestä säästä huolimatta.

Talkoisiin kaivataan lisää myös alueen asukkaita, sillä kielimuurit ylittyvät ja ennakoluulot karisevat yhdessä tekemällä ja työntouhussa juttelemalla.

Teksti ja kuvat: Laura Tikkanen

Orikedolla nyt valmistettavia ohutkalvokattopaneeleita ei Suomessa vielä suuressa mitassa valmisteta muualla. Joitakin sovelluksia on saatavana vene- ja asuntovaunumaailmassa. Virte Solarin Kai Tukia työnsä ääressä.

Orikedolta uusia kattotuulia: Ohutkalvopaneelikatot vakuutus sähkön hinnannousua vastaan

Turun Orikedolla käytännön toteutukseen päässyt innovaatio, aurinkopaneelikatto, on herättänyt laajaa kiinnostusta. Virte Solar valmistaa ensimmäisten joukossa maailmassa peltikattoon liimattua aurinkopaneelia laajassa mitassa.

Virte Solarin aurinkokatto on peltikaton ja ohuiden ja taipuisien ohutkalvopaneelien yhdistelmä. Turun Orikedolla sijaitsevan yrityksen toimitusjohtaja **Jaakko Virtanen** sanoo vipinää syntyneen.

– Puhelin on soinnut paljon, kyselyjä on ollut valtavasti. Tilauksiakin on tullut mukavasti, mutta vielä voisi tulla enemmän. Kyllä odotukset ensi vuodesta ovat vielä paljon suuremmat.

– Syksyhän on meillä aina kaikkein kiireisin aika. Menee kattoja ja ränniä ja muutakin. Taloprojektit alkavat keväällä. Syksyksi ja talveksi valmistuvat tarvitsevat kattoja ja ränniä projektin loppuvaiheessa. Elo-, syys- ja lokakuu on meillä vuoden parhaat kuukaudet.

Mihin aurinkokattoidea soveltuu parhaiten?

– Se lähtee mummonmökistä ja yltää isoon kaupakes-

kukseen – ja mitä tahansa siitä välistä: teollisuuskiinteistöjä, omakotitaloja, maatalousrakennuksia. Katto on kaikissa, ja kaikkiin kattokaltevuuksiin aurinkopaneelit sopivat tänä päivänä hyvin.

Mitkä tahot olleet ennakkoluulottomasti liikkeellä?

– Jos pitäisi nimetä joku ryhmä, joka on ollut selkeästi kiinnostuneempi kuin ajattelimme, niin kyllä se on ollut kiinteistöpuoli eli rivi- ja kerrostaloyhtiöt. Ne ovat etsineet eräänlaista erilaista ratkaisua kuin perinteiset ratkaisut ovat.

Hintavertailu on kova pähkinä.

– Aurinkosähköjärjestelmässä hinnoitellaan euro/watti, kattopelti taas hinnoitellaan neliöittäin. Toinen siis e/neliö ja toinen e/watti. Aurinkopaneelilla ei

koskaan peitetä koko kattoa. Joten järjestelmän kokonaishinta muodostuu tämän perusteella, mitä kulloiseenkin kiinteistöön on järkevä toteuttaa. Olennaista on, kuinka paljon katosta peittää, yleensä suurin osa jää kuitenkin peittämättä. 150 neliön omakotitaloon menee, sanotaan 20–60 neliötä. Suora hintavertailu on hankalaa, koska tapauskohtaisesti on melkoisia vaihteluja.

Kenelle erityisen suositeltava?

– Puhtaana investointina aurinkokattosähkö on tällä hetkellä kaikkein kannattavin maatalousyrityksille ja muille yrityksille johtuen vero- ja tukiporkkanoista. Mutta totta kai suosittelun aurinkosähköä monista muistakin syistä: ekologisuudesta ja ympäristöystävällisyydestä, itsenäisyydestä ja ajan ja teknologian seuraamisesta ja vaikkamistä syystä, kenelle tahansa. Taloyhtiöillekin se tarkoittaa melkoista imagon kohotusta.

Minkälainen ”onnenpotku” aurinkokatto-projekti ollut Virte Solarille?

– No, on se ollut tosi kiinnostava, mutta kyllä siinä on ollut myös unettomia öitä paljon. Melkoinen oppimiskokemus on ollut kokonaan uudelle alalle lähteä. Myös melkoinen investointi. Tähän asti se on vain maksanut rahaa ja paljon.

– Silloin kun opimme, että maailmalta on tällaisia ohutkalvopaneeleja saatavana, tilasimme niistä yrityksistä, mitä löysimme, ja testasimme tuotteita. Valittiin niistä paras, yhdysvaltalainen Miasole, yhteistyökumppaniksemme. Sen jälkeen on opeteltu monenlaisia asioita, lähtien asentamisesta ja myynnistä, markkinoinnista. Kaikki tällaiset on pitänyt miettiä ihan erilaisesta näkökulmasta. Valtava määrä asioita on pitänyt opetella myös sähköstä ja sähköjärjestelmistä. Ja sähköyhtiöistä ja erilaisista valtion ja kuntien ja muista instansseista, jotka ovat osallisina sähkömarkkinoissa.

Koska hanke kannattaa?

– Tavoitteena on, että viimeistään 2018 olisimme selkeästi voitollisia.

– Taloyhtiöille, jotka eivät saa oikeastaan minkäänlaisia investointitukia, maksuaika on kaikkein pisimpiä. Investointina se maksaa itsensä takaisin elinkaarensa aikana. Taloyhtiöpuolella se on enemmän muista kuin taloudellisista syistä tehtävä investointi.

– Ei se taloyhtiön osakkaille pitkällä tähtäimellä kalliiksi tule, mutta ei sen kanssa rahakaan tehdä. Totta kai sähkölaskut on heti pienemmät, kun aurinkosähköjärjestelmän hankkii. Kestää kuitenkin vuosikausia, ennen kuin se on kokonaisinvestointina itsensä takaisin maksanut.

– Se, että Suomi kuta-kuinkin yhtä hyvä aurinkoenergian suhteen kuin Pohjois-Saksan alue, perustuu kahteen asiaan: Meillä on huomattavan pitkät, aurinkoiset kesät. Aurinkoisuus tarkoittaa sitä, että meillä on vähemmän pilviä kuin Keski-Euroopassa eli meillä on enemmän suoran aurinkon paisteen päiviä. Talvella toki Etelä-Suomessakin tuotanto on lähes nolla: marraskuu, joulukuu ja tammi-kuu ovat sellaisia kuukausia, että nämä järjestelmät tuottaa noin prosentin koko vuoden tuotosta per kuukausi.

Omien kokeilujen tulokset oppimista?

– Teimme hallin laajennukseen keväällä 720 neliötä uutta tuotantotilaa kattopeltipuolelle ja sinne laitettiin myös 320 neliötä aurinkokattoja ja samalla asennettiin seinään hieman pienempi järjestelmä. Asentamisen suhteen se oli myös oppimiskokemus – mutta se meni todella hyvin ja saimme järjes-

telmän hienosti toimimaan.

Kuinka suuri temppu innovaation käytäntöön saaminen on?

– Sanotaan, ettei meillä tässä matkan varrella pahoja sudenkuoppia ollut. Toki se oli joiltakin osin raskaampi, kuin mitä oli kuviteltu, ja muutamia yllätyksiä, mihin ei etukäteen osattu varautua, on tullut. Sanotaan niin, että koko projekti on mennyt hienosti läpi.

Toinen osapuoli Kaliforniasta – oliko maantieteellinen etäisyys paha ongelma?

– Kyllä sillä tavalla, että kun halu oli saada tavaraa nopeasti, että päästään testaamaan ja kokeilemaan ja katselemaan, niin siitä tuli rahtikustannuksia. Jos haluaa edes kohtuullisella nopeudella edistyä, pitää ottaa tietysti lentorahtina ja sehän maksaa paljon. Lisäksi isommat paneelirät on otettava merirahtina, ja se vaatii 2–3 kuukautta, ennen kuin ne ovat meillä täällä Orikedolla.

– Toivottavasti yhteistyömme kuitenkin jatkuu pitkälle tulevaisuuteen hyvässä yhteisymmärryksessä. Suurimmat haasteet ovat hintakysymyksessä. Aurinkosähköjärjestelmä on parhaimmillaankin vasta kohtalainen investointi, takaisinmaksuajat ovat väkisininkin kaikilla yli 10 vuotta. Suomessa on erittäin halvat sähkönhinnat, melkein Euroopan halvimmat. – se tietenkin vaikuttaa. Mutta toisaalta: eihän ne tule sellaisina pysymään. Suomessa saattaa sähkön hinta nousta merkittävästikin. Aurinkokatto voi pitää eräänlaisena vakuutuksena sähköhinnan nousua vastaan.

Teksti: Jussi Nurmi

Kuvat: Timo Leinonen

Uudenlaisen aurinkokaton tuotannon aloitus Orikedolla merkitsi toimitusjohtaja Jaakko Virtaselle väliin unettomia öitäkin.

Hyvät kokemukset lisäävät kiintymystä kotiseutuun

Kuluvan vuoden Halisukko on lehtori Tommi Ranti. Hän sai tittelinsä 19.5.2016 Halisten koulun pihalla Halisillassa, samassa tilaisuudessa kuin Halisakkakin.

Esitteletkö lyhyesti itsesi?

Olen asunut Halisissa koko elämäni. Välillä olen käynyt opiskelemaisella muualla Suomessa ja ulkomailla, mutta palannut aina takaisin Halisiin. Teen teknisen työn ja kuvataiteen lehtorin töitä peruskoulussa.

Taide ja käsillä tekeminen on aina ollut lähellä sydäntäni. Olen mm. tutkinut ja tulkinnut Halisten perinteistä maaseutumaisemaa taiteen kautta. Viime kesänä järjestin Vehnäläpset -taidetapah-tuman, johon saimme myös kulttuurilautakunnalta pienen tuen. Suuri viisitähkänen maaseututeos on edelleen nähtävissä Valkkimyllynkujalla.

Mikä on suhteesi Halisiin ja Halisten kylään?

Halisen sydäneläyden joen varrella on ollut läheinen ihan pienestä asti. Se on tuttua jopa yksittäisten puiden tasolla, on tehty majoja ja ritsojen ja seikkailtu metsissä.

Nykyisen Gregorius IX:n tien vieressä, siellä missä nykyisin ovat Turun yliopistolaskyläsaatiön talot, olin pikkupoikana kesäaikaan poimimassa kokopäiväisesti herneitä. Aamulle menimme ja iltapäivällä palattiin. Viljelijänä oli Halisten kylän Komoisten tilaa isännöineet Yrjölä.

Muutokset kuuluvat tämän ajan henkeen. Toisaalta se tuntuisi surulliselta, jos nämä viimeiset pellot, joita vielä on olemassa, tehtäisiin parkkipaikkoja tai puistoja. Minusta tätä aluetta pitäisi sen verran kunnioittaa, että näihin peltoihin ei infrastruktuuri koskisi.

Tämä viljava Halisten seutu on niin lähellä kaupungin keskustaa. Monikaan ei tiedä, että vain noin 10 minuutin kävelymatkan päässä kauppatorilta tehdään sen leivän raaka-ainetta, jota kaupunkilaiset syövät. Maanviljelys on aika aktiivista. Suositellen älykäs vanhan

kunnioittamista.

Halisten vanha kylä on pysynyt melko samana vuosin varrella, vaikka rakentaminen onkin muuttanut Halisten alueita. Uusi osa Halisista on kohtuullisen älykkäästi suunniteltu. On kunnioitettu alueen perusluonnetta. On myös rivitaloja ja omakotitaloja. Tykkään alueen kokonaisuudesta. En näe sitä pahana ollenkaan. Alueelle muuttaneet ovat rikastuttaneet paikkakuntaa.

Olet mukana Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki ry:n toiminnassa. Mitä odotat tältä yhdistykseltä?

Tuohon minulla ei yhtä vastausta. Perusperiaatteena tulisi olla, että yhdistys edistää alueen asioita. Yhdistyksen tavoitteena on yleensäkin varmaan se, että se luo yhteisöllisyyttä ja jakaa alueella asuville enemmän tietoa kotipaikastaan. Tiedon kautta sitten on itse kunkin parempi mahdollisuus vaikuttaa omiin

Timo Leinonen

Tommi Ranti toivoo, että Halisten viljava ja perinteikäs alue saisi jatkossakin ansaitsemansa kunnioituksen.

asioihin vähitellen, vaikka osallistumalla yhdistyksen toimintaan tulemalla jäseneksi.

Olen itse ollut yhdistyksen toiminnantarkastajana 7 – 8 vuotta. Toimintani yhdistyksen kautta on ollut aika pienimuotoista, luonteeltaan aatteellista ja yleishyödyllistä.

Yhdistyksen kautta voisi olla mahdollista järjestää erilaisia tapahtumia, kuten esimerkiksi olkisen Halisukon polton ja toteuttaa muitakin paikallisia hankkeita. Yksi ihminen pysty ei näitä pys-

ty toteuttamaan, siihen tarvitaan yhdistys. Jos vain on mahdollista, että yhdistyksen toiminta pystyy edistämään suurempiakin hankkeita, kuten näytelmiä ja muita esityksiä, niin se on pelkkää plus-saa. Sinänsä on hienoa, että yleensä on yhdistys.

Olen ollut tuomarina Halisten alakoulun taidekilpailuissa kahtena tai kolmena viimeisenä vuonna. Tulokset ovat julkaistu sitten yhdistyksen järjestämässä Halisillassa. Siellä on ollutkin paljon nuorta innokasta väkeä.

Olen huomannut, että Halisten koulun edusta voi ollakin nykyaikana alueen keskuspaikka. Se on sellainen foorumi, jossa on lasten leikkikentät ja koulu ja jokaiselle henkilölle helppo tulla. Jalkapalloa oli hauska seurata. Positiiviset paikalliset kokemukset lisäävät asukkaiden kiintymystä kotiseutuunsa.

Toivotan hyvää joulun odotusta kaikille halis- ja räntämäkiläisille!

Timo Leinonen

Timo Leinonen

Henna Laine on onnellinen voidessaan palata kotiseudulleen Halisiin.

Paluumuuttajasta tuli Halisakka

Psykoterapeutti Henna Laine Halisten kylän vuosisatoja vanhasta Tätilän kylästä julistettiin Halisillassa 19.5.2016 Halisten koulun pihalla kuluvan vuoden Halisakaksi.

Miten esittelet itsesi?

Valintani Halisakaksi oli pienoinen yllätys, koska olen paluumuuttaja. Paremminkin minut ehkä tunnustetaan ”toriakaksi” koska myyn kesäisin hennettä torilla.

Olen varttunut Tätilän talossa ja muutin aikuisiässä omille teille v.1970. Pidän kuitenkin tiiviisti yhteyttä Tätilässä asuneeseen muuhun perheeseeni.

Mikä on suhteesi Halisten kylään ja Halisiin yleensä?

Ajat ovat muuttuneet ja muistelen lapsuuttani Tätilässä. Silloin meillä oli possuja, lehmiä, kanoja ja lampaita. Isäpuoleni oli maanviljelijä. Lapset osallistuivat talon töihin ja muistan, miten kesällä harvensin porkkana- ja punajuuripelloja.

Maisemat ovat muuttuneet ja muistelen, miten kuljimme metsätietä pitkin lähelle Ohikulkutietä, missä pellot olivat. Nykyään sinne on rakennettu rivitaloja. Halisten kylän keskeinen miljöö on kuitenkin säilynyt

lähes ennallaan.

Muutettuani omille teille kävin paljon Tätilässä. Äitini ja sisarukseni olivat minulle rakkaita. Kun äitini jäi Tätilään yksin asumaan vietin hänen kanssaan paljon aikaa. Halisten kylämiljöö on minulle hyvin rakas, lähellä keskustaa, mutta kuitenkin elämme maalaismaisemassa.

Äitini kuoli 2012 ja vuoteen talossa ei asunut kukaan. Pidimme kuitenkin sukulaisten kanssa ”talkoil-la” talosta huolta.

Muutin taloon kesälä 2013 ja olen onnellinen päätöksestäni. Minulla on 2,5-vuotias lapsenlapsi, joka on myös ihastunut mummin kotiin. Pihapiirissä on tilaa, löytyy hevosia, kissoja ja keväisin pihalampeen muuttaa sorsapariskunta, paljon mielenkiintoisia asioita.

Tätilän talo on sukumme kokoontumispaikka, ja järjestämme muutaman kerran vuodessa yhteisiä tapahtumia, yleensä pihatalkoita tai puurojuhlaa. Talon hoitamisessa on omat puuhansa,

kuten talvella lämmityksessä huolehtiminen. Kesäasuminen ei ole niin haastavaa ja nautin, kun tulen kesällä töistä ja istahdan puutarhaan ja katselen ympärilleni.

Miten koet Halisten kylän kaupunginosana?

Halisten kaupunginosa on muuttunut paljon, uutta on rakennettu, kerros- ja rivitaloja. Kantaväestöä on enää vähän ja maahanmuuttajat ovat suuri osa maisemaa. Halinen tunnettiin ennen levottomana asuinympäristönä mutta tilanne lieene nykyään asetunut. Monet maahanmuuttajista ovat positiivisia ja elämänmyönteisiä ja heitä pitäisi ottaa enemmän mukaan kyläyhteisön kehittämiseen.

Olet mukana Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki ry:n toiminnassa. Mitä odotat yhdistykseltä? Yhdistystä tarvitaan erilaisen tapahtumien järjestämiseen ja toiminnan kehittämiseen. Tärkeitä tapahtumia

ovat olleet Halisviikot, Filharmonisen orkesterin esiintyminen Virnamäellä, eläinten joulurauhan julistaminen samalla mäellä jo usean vuoden ajan, useat symposiumit Turun kristillisellä opistolla, Koroisten ristin hartaudet Koroisten niemellä ja Ihmisen jälki -näytelmä Maarian pappilassa.

Mitä ajattelet Koroiset-lehdestä ja sen merkityksestä?

Luen aina mielelläni Koroiset -lehteä. Lehti antaa todenperäistä tietoa rakkaasta miljööstämme ja sen ihmisistä. Aulis Katajamäen muistelurajoitukset ovat hauskoja. Niitä voisi olla enemmänkin, mutta kantaväestö on vähissä jotta muistelijoihin löytyisi.

Yhteisömme rakentamiseen ja viihtyisyyden ylläpitämiseen tarvitaan paljon erilaisia ihmisiä. Pidetään hyvää huolta ihanasta Halisten kylästä.

Timo Leinonen

Pertti Pussinen

Maarian pappilan seimi ja ikoninäyttely tuovat joulun

Näyttelyn avasi kirkkoherra **Katri Rinne**.

Näyttelypaikkana on Maarian pappilan leivintupa. Esillä on kirkkovuoteen liittyviä ikoneja sekä henkilöikoneja. Mukana on useita jouluaajan tapahtumia kuvaavia ikoneja.

Lauantaina, joulukuun kymmenentenä päivänä **Aiju von Schöneman** kertoo kristillisen taiteen symboliikasta ja ikonien kuvamaailmasta. Mukana on myös ikonitaiteilija Leena Törmä, joka valottaa ikonien maalaamista ja esittelee leivintuvan ikoninäyttelyn.

Seimen ja näyttelyn avajaispäivänä *Verbum Sonans*-kuoro järjesti perinteeksi muodostuneet adventin laulumyyjäiset pappilassa. Puuro ja kahvi maistuivat ja joululaulut raikuivat, kun myyjäisvieraat toivoivat kuorolta lempikappaleitaan pientä maksua vastaan.

Joulurauha eläimille

Pappilan pihapiirissä julistetaan joulurauha kaikenkokoisille eläimille keskiviikkona

21.12.2016 kello 18.00.

Tänä vuonna eläinten joulurauhan julistaa **Kullannuppu**-hevosen isäntä **Heikki Mikola**.

Eläinten joulurauha julistetaan nyt kuudetta kertaa Koroisten alueella. Edellisinä vuosina julistus on annettu Virnamäellä. Tänä vuonna Maarian pappilan jouluihin pihapiiri kutsuu pieniä ja isoja lemmikkejä isäntineen ja

emäntineen hiljentymään joulukiireitten keskellä.

Tilaisuudessa ovat mukana myös pastori **Leena Sirén** ja kanttori **Marja Haikka**. Pappila järjestää glögitarjoilun. Myös Maarian seimi ja Leena Törmän ikoninäyttely ovat avoimina.

Teksti: Pertti Pussinen

Tumma härkä on liittynyt tänä vuonna aasin seuraan seimen äärelle.

Maarian pappilan pihapiiri johdattelee kävijöitä jälleen joulun tunnelmaan.

Joululaulujen kaikuessa Maarian pappilan porttirakennuksessa avautuivat jouluseimi ja leivintuvassa ikoninäyttely ensimmäisenä adventtina.

Härkä saapuu seimen ääreen

Seimiasetelma puhuttelee kävijöitä jo neljättä kertaa. Täksi jouluksi aasi saa parikseen härän. Voimme laulaa joululau-

lun sanoin: *Heinillä härkien kaukalon nukkuu lapsi viaton.*

Maria, Joosef ja paimenet lampaineen vartioivat seimen lasta. Taustalla enkelit tuovat tervehdyksensä. Harppumusiikki juhlistaa jouluyön ihmettä.

Hahmojen suunnittelusta ja toteuttamisesta ovat vastanneet **Leena Törmä, Marjatta Risku, Tuuli Kastemaa ja Heidi**

Nummila. Näyttelyrakenteiden tekemisessä on avustanut **Charlston Palombo Correia**.

Jouluseimen avasi ensimmäisenä adventtina kappalainen **Mikko Laurén**. Seimi on kävijöille avoinna loppiaiseen 6.1.2017 asti.

Ikon, ikkuna ikuisuuteen

Jouluseimen lisäksi kävijät voivat tutustua myös Leena Törmän ikoninäyttelyyn *Ikonin kirkkovuoden kuvaajana*.

Seimi- ja ikoninäyttely Maarian pappilassa

Maarian seimi avoinna loppiaiseen 6.1.2017 asti päivittäin kello 9–15.

Ikoninäyttely nähtävänä 27.11.–22.12.2016:

- viikonloppuisin lauantaina ja sunnuntaina 3.–4.12. ja 10.–11.12. kello 11.30–15 sekä
- päivittäin 17.–22.12. kello 11.30–15.
- Muulloin näyttely on auki sopimuksen mukaan. Puhelinvaraukset numerosta 040 966 9200 tai 040 413 1012.

Näyttelyssä myydään seimi- ja jouluaiheisia kortteja. Tapahtumien järjestämisestä vastaa Maarian seurakunnan Itä-Maarian aluetyö.

Loka- ja marraskuun vaihteessa käynnistyi reformaation eli uskonpuhdistuksen merkkivuosi, jota vietetään joka puolella maailmaa. Merkkivuosi näkyy voimakkaasti myös Maarian seurakunnan ohjelmassa.

Keskiaikaisen katolisen Maarian seurakunnan muuttuminen luterilaiseksi vaati pitkän ajan. Reformaatiomuutoksessa oli mukana useita Maarian kirkkoherroja.

Kevään 2017 Maarian kirkon luentosarjassa esitellään Maarian kirkkoherroista **Mikael Agricola, Jaakko Finno ja Erik Sorolainen**,

jotka omalla tavallaan ovat merkittävästi vaikuttaneet luterilaisuuden vakiintumiseen Suomessa. Lisäksi paneudutaan reformaation etenemiseen seurakuntaelämässä ja siihen, miten se vaikutti Maarian kirkkotilan muuttumiseen.

Sunnuntai 22.1.2017 kello 15.00 Maarian kirkko
Jacobus Finno – ensimmäisen suomenkielisen virsikirjan luoja

Emeritaprofessori Irmeli Helin

Maarian kirkkoherrana Finno oli 1578–1588. Juhana III antoi Jaakko Finnon – joka tunnetaan myös Jaakko Suomalaisena – tehtäväksi toimittaa suomeksi muutamia välttämättömiä hengellisiä kirjoja. Näistä ilmestyivät Catechismus ja Yxi Wähä Rucouskirja sekä kolmantena ensimmäinen suomenkielinen virsikirja vuonna 1583. Virsikirjassa oli 101 virttä, joista Finnon omia virsiä oli 7. Vielä nykyisessä virsikirjassakin on hänen kirjoittamiaan virsiä. Maarian kirkossa on Finnon muistokivi.

Professori **Irmeli Helin** käsittelee esitelmässään 1500-luvun virsisuomennosten suhdetta saksalaisiin lähtöteksteihin

sekä erityisesti yhteisöllisyyden käsitteistämisen muutosten vaikutusta vanhojen virsien muutoksiin ja uudelleenkäynnöksiin.

Sunnuntai 12.2.2017 kello 15.00 Maarian kirkko
Erik Sorolaisen postilla

Professori Jyrki Knuutila

Maarian kirkkoherrojen luettelossa Erik Sorolainen mainitaan nimellä Ericus Erici 1616–1625. Sorolainen joutui kuningas Juhana III:n ja hänen seuraajiensa aikana karvaastikin kokemaan, toteutuuko katolisuus vai luterilaisuus Ruotsin valtakunnassa. Sorolainen oli Turun piispana 1583–1625. Hänen tärkeimmät kirjalliset tuotteensa ovat Catechismus (1614), Postilla I (1621) ja Postilla II (1625).

Professori **Jyrki Knuutila** valottaa Sorolaisen ajan kirkollista elämää ja hänen henkilöhistoriaansa sekä erityisesti Postillan merkitystä kansan hartauselämässä.

Lauantai 11.3.2017
Mikael Agricola –symposium, osa 1
Turun kristillisellä opistolla

(ks. erillinen mainos)

Sunnuntai 19.3.2017 kello 15.00 Maarian kirkko
Miten reformaatio muutti Maarian kirkkotilaa?

Professori Markus Hiekkänen

Ruotsin itäisessä osassa reformaatiomuutokset etenivät emämaata hitaammin. Maariassakin kirkon sisätilat säilyivät osittain jopa 1700-luvulle saakka keskiaikaisessa asussaan.

Reformaation merkkivuoden tapahtumia Maarian kirkkoherrat uudistusliikkeen vaikuttajina

Professori **Markus Hiekkänen** kertoo reformaatioajatusten etenemisestä Suomessa ja siitä, miten ne vaikuttivat Maarian seurakuntaan. Mitä alkuperäisiä elementtejä löytyy vielä Maarian kirkosta?

Sunnuntai 9.4.2017 kello 16.00 Maarian pappilan talli
Mikael Agricola -symposium, osa 2
Mikael Agricolan runoja

Turun Lausuntakerho ja Niilo Rantala
(ks. erillinen mainos)

Paastonaikana ekumeeninen ristintiehartaus

Mukana isä Peter Gebara SCJ Turun katolisesta seurakunnasta ja mahdollisesti Turun katolisen seurakunnan lauluryhmä.

Sunnuntai 7.5.2017 kello 16.00 Maarian pappila
Lutherin pöytäpuheita
Yksin armosta – vastakkainasettelusta yhteyteen

Teemasta ovat keskustelemassa piispa Teemu Sippo SCJ katolisesta kirkosta ja piispa Kaarlo Kalliala luterilaisesta kirkosta.

Maarian päivän messu 2.7.2017 Koroisten niemi

Pääosan tilaisuuksista järjestää Maarian seurakunnan Itä-Maarian aluetyö.

Pertti Pussinen

MAAILMA MURROKSESSA

Mikael Agricolan elämä Osa 1

Millaisissa historiallisissa kehyksissä syntyi ja vaikutti Mikael Agricola? Tämä artikkeli luo taustaa suomalaisen reformaation keskeisen toteuttajan toiminnalle. Agricolan elämästä kerrotaan KoroiSet-lehden seuraavassa numerossa.

Mikael Agricola (noin 1510–1557) eli aikana, jolloin maailma oli suurten murrosten kourissa.

Johannes Gutenberg oli 1440-luvulla kehittänyt huomattavasti aiempaa tehokkaamman kirjapainotekniikan, jossa käytettiin yksittäisiä erillisiä kirjjasimia. Kirjat yleistyivät ja vauhdittivat suuria muutoksia monella elämänalueella.

Eurooppalaiset olivat löytäneet Amerikan mantereet ja meritien Intiaan 1400-luvun lopulla. **Nikolaus Kopernikus** esitti 1500-luvun alussa, että vastoin vallitsevaa käsitystä maa kiertää aurinkoa eikä päinvastoin. Ajatuksella oli juurensa antiikissa, mutta kesti vuosisadan, ennen kuin siitä tuli yleisesti hyväksytty.

Myös antiikin ajan kulttuurin maailma oli löytynyt uudella tavalla ja synnyttänyt erityisesti Italiasa ja Espanjassa renessanssiksi kutsutun taiteen ja kulttuurin nousun samoihin aikoihin. Kirkon käyttämä latinan kieli muodosti yhdyssiteen oppineiden välillä eri puolella Eurooppaa olematta kuitenkaan minkään maan kieli. Nyt heräsi kiinnostus tutustua antiikin ajan kirjoituksiin ja julkaista niitä niiden alkuperäisessä muodossa.

Syntyi humanismiksi kutsuttu ajattelusuunta, jossa antiikki nähtiin kulttuurin alkulähteenä. Tätä suuntausta edusti erityisesti **Erasmus Rotterdamlainen** (1466–1536), jonka hyvin laajan levikin saanut satiirinen kirja Tyhmyyden ylistys (1511) pilkkasi rajustikin silloista yhteiskuntaa ja siihen liittyviä uskomuksia.

Martti Luther (1483–1546) naulasi 95 teesiään Wittenbergin linnankirkon oveen 31.10.1517. Niissä hän vaati perusteellista muutosta kirkon oppeihin ja käytäntöihin sekä paluuta alkuperäisille uskon lähteille, evankeliumin sanoman äärelle ja kansan kielen käyttöä latinan sijaan.

Kirkko joutui näin muutoksen kouriin. Kirkolla oli maasta ja muusta hallinnosta riippumaton hierarkkinen organisaatio. Ylintä valtaa käytti paavi. Nyt sen opit joutuivat koetukselle. Ongelmia lisäsi vielä se, että hyvin kallis ja paljon työtä vaativa yli 100 vuotta kestänyt Pietarin kirkon rakennusurakka oli aloitettu 1506. Urakka rahoitettiin kirkon siunaamalla ane-kaupalla ympäri Eurooppaa. Tämä oli omiaan herättämään tyytymättö-

myyttä paavia kohtaan.

Wormsin valtiopäivillä 1521 Lutherin opit tuomittiin ja hänet itsensä valtakunnan kiroukseen. Saksin vaaliruhtinaan **Fredrik Viisaan** suojele pelasti hänen henkensä ja mahdollisti hänen jatkotyönsä kirkon oppien uudistamiseksi.

Luther vaikutti luterilaisuuden leviämiseen lukuisilla kiistakirjoituksillaan. Pitkäaikaisin vaikutus on ollut hänen saksaksi kääntämislään Uudella testamentilla (1522) ja koko Raamatulla (1534). Luterilaisuus eteni Pohjois-Saksassa ja Pohjoismaissa erityisesti 1539–1546.

Wittenbergistä ja sen yliopistosta tuli koko evankelisen luterilaisen reformaatioliikkeen keskuspaikka Lutherin ja hänen työtoverinsa **Philip Melanchtonin** (1497–1560) toiminnan ansiosta.

Melanchton toimi yliopistossa kreikan kielen professorina. Hän edusti näin myös humanistista suuntausta. Hänen käsialaansa on *Augsburgin tunnustus* (1530) ja samaisen tunnustuksen puolustus. Niissä on määritelty luterilaisen uskonoppien perusta suhteessa katoliseen uskonoppiin. Ne ovat yhä vielä käytössä luterilaisen ajattelun perustana.

Luther joutui kiistaan Erasmus Rotterdamlaisen kanssa 1520-luvulla. Lutherin välit paavin kirkkoon olivat katkenneet, kun taas Rotterdamlainen säilytti loppuun saakka yhteyden paavin kirkkoon ankarasta kritiikistään huolimatta. Opillisesti heidän käsityksensä erosivat erityisesti siinä, miten he ymmärsivät uskon ja ihmisen valintakyvyn välisen suhteen. Lutherin lähtökohtana oli se, että ihminen kykenee valitsemaan uskon *Uuden testamentin* sanomaan vain Jumalan avulla, vaikka hän maallisissa asioissa onkin kykenevä valitsemaan oikean ja väärän välillä. Tätä ajatusta Rotterdamlainen ei kyennyt koskaan ymmärtämään.

Luther erotteli toisistaan maallisen vallan ja uskon asioita koskevan hengellisen vallan. Saksan talonpoikaiskapinassa 1524–1525 radikaali uskonuudistajan **Thomas Müntzer** (1490–1525) yllytti talonpoikia kapinaan ruhtinaita ja muita maanomistajia kohtaan uskonnollisin argumentein. Müntzer oli saanut pappisviran Lutherin suosituksesta. Luther oli arvostellut talonpojilta perittävien verojen suuruutta, mutta tilanteiden kärjistyessä väkivaltaisuuksiin, hän vaati talopojilta alistumista kuriin ja ruhtinailta kovia otteita kapinan kukistamiseksi.

Pohjoismainen valtioliitto Kalmarin unioni (1397–1523) oli riitaisa. Kun unionin ja Tanskan kuningas **Kristian II** kruunattiin Tukholmassa 4.11.1520, sitä seurasivat tapahtumat, joita kutsutaan Tukholman verilöylyksi. Suuri osa Ruotsin ylimmistä säätyläisistä mestattiin, muun muassa tulevan kuninkaan **Kustaa Vaasan** isä.

Verilöyly johti Kustaa Vaasan johtamaan kapinaliikkeeseen. Sen päätteeksi Kustaa Vaasa valittiin Ruotsin kuninkaaksi Strängnäsissä kesäkuussa 1523, ja unioni purkautui lopullisesti. Unioni oli antanut Suomen alueelle ja Turun piispalle varsin itsenäisen aseman suhteessa Ruotsin valtakeskukseen.

Kustaa Vaasa ei ollut erityisen oppinut, mutta hänellä oli hyvä ihmistuntemus. Avainhahmoja reformaation käynnistymisessä Ruotsissa olivat Strängnäsien tuomiokapitulin korkea-arvoinen jäsen **Laurentius Andrea** ja Wittenbergissä opiskellut ja reformaation ajatukset omaksunut **Olaus Petri**.

Jälkimmäinen oli palannut Wittenbergistä jo vuonna 1518. Hän kykeni vakuuttamaan Andrean reformaation kannattajaksi. *Uusi Testamentti* julkaistiin ruotsiksi 1526 ja koko *Raamattu* 1541. Andrea toimi kuninkaan kanslerina ja vaikutti siinä asemassaan Kustaa Vaasan käsitykseen siitä, mistä reformaatioissa on kysymys.

Ruotsin reformaatio ei ollut kansanliike vaan kuningasjohtoinen. Kustaa Vaasa hyödynsi Lutherin esittämää ajatusta maallisen ja hengellisen vallan suhteesta omassa kirkkopolitiikassaan. Hän haki kuitenkin muutoksille hyväksynnän kirkolliskokouksissa ja valtiopäivillä.

Laurentius Andrea opetti: ”Kirkko ei ole sama kuin papisto, vaan kristitty kansa.” Tästä johdettiin ajatus, että kirkon omaisuuskin kuuluu kuninkaan johtamalle kansalle. Västeråsin valtiopäivillä 1527 päätettiin, että Jumalan sanaa on saarnattava puhtaasti eli Lutherin hengessä, Raamatun mukaisesti. Edelleen päätettiin, että piispat eivät saaneen vihkiä papiksi kehtään, joka ei suostu tähän.

Vielä valtiopäivillä päätettiin siitä, kirkon ”liika” omaisuus peruutettiin valtiolle. Kuninkaalla annettiin oikeus määritellä se, mikä omaisuus katsottiin missäkin liiaksi. Piispan linnoja Kuusiston linna mukaan lukien ruvettiin tuhoamaan

Mikael Agricolan ulkonäköä ei tunneta. Hänen hahmonsä on kaivertunut suomalaisten mieliin Albert Edelfeltin tunnetusta puupiirroksesta.

tämän päätöksen nojalla.

Määräystä saarnata Jumalan sanaa puhtaana tulkittiin eri tavalla niiden keskuudessa, jotka pyrkivät täyteen reformiin, ja niiden, jotka halusivat uudistaa katolista uskontoa. Kuningas ei kuitenkaan halunnut muuttaa kirkon oppeja ja tapoja yhtä nopeasti kuin reformaation puolestapuhujat, koska kansa piti lujasti kiinni ”vanhoista hyvistä kristillisistä tavoista”.

Kustaa Vaasan kirkkopoliittikka muuttui 1539 yhä kuningasjohtoisemmaksi. Hän korvasi aikaisemmat

kirkollisten neuvonantajansa Laurentius Andrean ja Olaus Petrin saksalaisella **Georg Normanilla**.

Veroa alettiin kantaa myös papistolta niiden luetteloiden mukaan, jotka hankittiin kirkolta 1540-luvulta. Opillisia uudistuksia kiirehdyttiin ja kirkon tiloja siirrettiin valtion omistukseen. Vuoden 1544 Västeråsin valtiopäivillä sitten hylättiin kokonaan katolinen oppi ja katolliset kirkonmenot.

Timo Leinonen

MIKAEL AGRICOLA -SYMPOSIUM

**Osa I Turun kristillisellä opistolla
lauantaina 11.3.2017 kello 12**

Agricola ja teologia. Teologian tohtori Juhani Holma
Agricola ja Kustaa Vaasa. Professori Simo Heininen
Väliaika kello 13.40 – 14.20

Agricola ja kieli. Professori Kaisa Häkkinen
Agricola ja virsimusiikki. Professori Erkki Tuppurainen

Tilaisuus päättyy noin kello 16. Tervetuloa! Tilaisuus on maksuton. Väliajalla kahvi- ja pitsapalatarjoilu.

**Osa II Maarian pappilan tallissa
lauantaina 9.4.2017 kello 16**

Agricolan teoksia lausuen ja laulaen
Esittäjinä Turun lausuntakerho ry:n jäsenet ja Niilo Rantala
Tervetuloa! Tilaisuus on maksuton. Ohjelma maksullinen. Väliajalla on tarjolla kahvia ja Agricola-leivos.

Järjestäjät: Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki ry, KoroiSet-lehti, Turun lausuntakerho ry, Maarian seurakunta, Turun kristillinen opisto, Mikael Agricola -seura ry, Lakipalvelut Leinonen.
www.koroinen.fi

Pastori Mikko Laurén arkienkeleinen jakaa viikoittain Haliskahvilassa runsaat kaksisataa ruokakassia.

Haliskahvilan raskas ruokakassi keventää mieltä

Kaksi kertaa viikossa Haliskahvilan edustalle Kardinaalinkadulle kokoontuu runsaat sata ihmistä. Juttu lentää, puheensorina täyttää tienoon. Mieli kevenee ja ruokakassit täyttyvät.

Haliskahvilan tunnelma on leppoisa, vaikka ruokakassin hakijoiden kuulumiset ovat usein raskaita. Täällä kuulumisia kevennetään jakamalla niitä toisten kanssa. Huolia helpottaa sekin, että kodin tyhjän kaappiin voi viedä syötävää.

– Olen onnellinen saadesani olla jakamassa ruokaa arkienkeleitteni kanssa lähes

viidellesadalle maarialaiselle perheelle viikossa, Mikko Laurén hymyilee esitellesään Haliskahvilan ja muiden jakelupisteiden toimintaa.

Laurén on Maarian seurakunnan pappi.

– Meillä on kolme upeaa ruuanjakopistettä ja viisikymmentä mahtavaa arkienkeliä, jotka jakavat ruuan. Tarjoamme myös kahvia kahdessa

Ruuanjakopaikat Maarian seurakunnan alueella

Vellikello toimii Runosmäen nuorisotalolla Piiparipolku 13 torstaisin klo 10 – 13.

Haliskahvila toimii Halisissa Kardinaalinkatu 3 A:ssa sijaitsevilla alakerran tiloissa. Kahvilassa jaetaan ruokaa tiistaisin ja torstaisin klo 13 – 15.

Jesari toimii Jäkärlän ostoskeskuksessa Turun Nuorten Apu ry:n nuorisokahvilan tiloissa perjantaisin klo 12.30 – 14.

Kaikissa ruuanjakopaikoissa on vertaistukea ja mahdollisuus keskusteluun henkilökunnan kanssa.

paikassa ja yritämme luoda tilanteen, missä on mahdollisuus antaa tukea ja kulkea hetki ruuanhankijan rinnalla. Me olemme saman perheen jäseniä Kristuksessa.

Viime vuonna ruuanjakopisteissä jaettiin yhteensä 25 000 kassia ruokaa. Jakelu tapahtui yhteistyössä erityisesti Operaatio Ruokakassin ja Turun Katulähtötyksen kanssa.

– Tänä vuonna ikävä kyllä tarve on ollut vielä suurempi ja jatkuvasti kasvava, Mikko Laurén murehtii ja pohtii: – Kultainen sääntö kuuluu: ”Kaikki, mitä tahdotte ihmisten tekävän teille, tehkää te heille.” Kun näen hädässä olevan ihmisen, kysyn itseltäni: ”Mitä Jeesus tekisi nyt?”...

Teksti ja kuva: Tytti Issakainen

kukkakauppa
NUMMEN NARSISSI KY
Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 02 237 2005
AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

WIKLUNDIN APTEEKKI

Maarian Myllyojalla Tapahtuu

c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimalantie 374, 20460 TURKU
ks. www.ruusuportti.fi
Tilaisuudet järjestää Ruusuportti ry
Tervetuloa

Nummenmäen apteekki toivottaa asiakkailleen hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta!

Palvelemme vuoden jokaisena päivänä,
myös joulun aikaan!

24.12. klo 9–15
25.–26.12. klo 12–18

NUMMENMÄEN APTEEKKI

Hämeentie 24, 20540 Turku puh. (02) 2764 740
Tyksin T-sairaala vastapäätä
Avoinna ark. 8.30–21, la 10–18, su ja pyhäpäivät 12–18

SUOMEN TYYTYVÄISIMMÄT PANKKIASIAKKAAT
LÖYTÄVÄT SIELTÄ, MISSÄ PALVELLAAN IHMISTÄ

POP Pankki on jälleen yksityisasiakkaiden tyytyväisyyttä ja uskollisuutta mittaavan EPSI Rating -tutkimuksen ykkönen.

Muista lähimmäistäsi POP-RAHASTOLAHJALLA! Suositut sijoitus lahjansaajan tulevaisuuteen.

POP Pankki
Liedon Osuuspankki
Lähellä ihmistä

LIETO Hyvättyläntie 10 / Puh. (02) 471 1400, TURKU Kauppiaskatu 9 / Puh. (02) 471 1470
www.poppankki.fi

Rauhallista Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta 2017

Tänä vuonna tuemme joululahjoituksella Pelastakaa Lapset ry:n toimintaa.

OP Turun Seutu

WP KATSASTUS **TERVETULOAA**
TÄYDEN PALVELUN KOTIMAISALLE KATSASTUSASEMALLE

Kaikkien ajoneuvojen katsastukset, rekisteröinnit ja vakuutukset meiltä vaivattomasti. Myös venerekisteröinnit.

Palvelemme ma - pe klo 8-17

WP-Katsastus Oy
Tuulissuontie 34, Lieto • puh. (02) 436 4300
www.wp-katsastus.fi

SUOMALAISTA PALVELUA

Kohta se todella tapahtuu – Gregorius IX:n tie 8:n entisessä pubissa avautuu tammikuun 19. päivänä Turun nuorisopalvelujen uusi Halisten nuorisotila, jonka nuorisotoimintaa tulevat ylläpitämään nyt Q-vuoren nuorisotilassa sitä pyörittäneet SPR:n Varsinais-Suomen piirin nuoriso-ohjaajat. Tila on ensisijaisesti varattu lasten ja nuorten käyttöön, mutta sitä tulevat käyttämään myös monet järjestöt ja yhdistykset sekä yksityiset tahot. Ideana on aktiivisesti toimiva kaikkien kylätalo.

Uutta Halisten nuorisotilaa on odotettu. Q-vuoren nuorisotila toimii Nummen-Halisten nuorten käytössä vielä vuoden loppuun, mutta tammikuussa sen toiminta siirtyy uusiin tiloihin aivan Halistenkosken tuntumaan liikekeskukseen.

– Kuten Q-vuoressakin, luvassa on avoimia nuorten iltoja, kansainvälisiä teemailtoja, diskoja ja yönuokkereita. Myös nuorten QuHa:n päätetään -ryhmä jatkaa, kertovat SPR:n nuoriso-ohjaajat **Johanna Stauffer** ja **Anu Leppänen**.

QuHa:n päätetään -ryhmässä taustalla on ajatus osallistuvasta demokratiasta, osallistuvasta budjetoinnista, jossa nuoret pääsevät osallistua päättämään toimintatarkoitusten käytöstä ja toiminnan sisällöistä.

– Nuoret ovat saaneet osallistua uuden tilan osalta esimerkiksi sisustuksen ja uusien pelien valintaan sekä toimintojen suunnitteluun. Ryhmään valitaan uudet nuoret päättäjät helmikuussa 2017, ja he pääsevät ideoimaan toimintaa ja vaikkapa tulevia retkiä.

QuHa:n toiminta on suunnattu 12–18-vuotiaille nuorille. Siellä on tarkoitus järjestää myös pre-nuokkareita 9–12-vuotiaille.

– Tilassa tulee olemaan myös muun muassa 4H:n kookkerho tytöille, Sateen-

kaarikodon ja YK-yhdistyksen sekä SPR:n läksykerho 7–12-vuotiaille, Vamoksen avointa toimintaa yli 18-vuotiaille ja lisäksi esimerkiksi MLL:n perhe-kahvila, Stauffer luettelee.

– Halisten nuoret odottavat tilaa, joka on aiempaa kerhotilaa selvästi suurempi ja monikäyttöisempi. Monipuolista toimintaa ja mahdollisuuksia omaehtoiseen tekemiseen tulee olemaan runsaasti kaikenikäisille, Leppänen sanoo tyytyväisenä.

Alueen aktiivien ja uusien järjestöjen toivotaan niidenkin ottavan tilat omakseen ja omalta osaltaan tuovan monipuolisuutta toimintaan. Paikka halutaan mahdollisimman tehokkaasti käyttöön.

Kilpailu uuden tilan nimestä käynnissä

Uuden tilan nimestä on ollut jonkin aikaa käynnissä kilpailu. Nimikilpailuun voi osallistua 18. joulukuuta saakka lähettämällä nimiehdotus uudelle monikäyttötilalle osoitteeseen nimikisa.halinen@gmail.com, täyttämällä osallistumislapun Halisten S-marketissa ja jättämällä sen siellä olevaan postilaatikkoon tai postitse osoitteella Q-vuoren nuorisotalo, Nummenpuistokatu 2, 20540 Turku. Voittajan valitsee arvovaltainen nuorten QuHan päätetään -raati. Voittaja pal-

Halisten nuorisotila

- Gregorius IX:n tie 8, Turku
- Kokonaispinta-ala 290 neliometriä, sis. 101,9-neliöisen monitoimitilan ja kaksi huonetta (46,9 m² ja 29,2 m²), joista suurempi on haitariovin erotettu monitoimitilasta. Näin suurta tilaa voidaan tarvittaessa laajentaa.
- Esteetön pääsy tilaan, inva-wc
- Keittiö
- Tila ei ole vain nuorisotila, vaan koko alueen asukkaiden yhteinen "kylätalomainen" tila. Etenkin nuoret mutta myös muut alueen asukkaat halutaan monipuolisesti mukaan toimintaan.
- Ajatus lähti nuorten omista toiveista saada Halisiin paikka, jossa tavata kavereita ja tutustua uusiin sekä harrastaa yhdessä kulttuuritaustasta riippumatta.

Halisten uusi kylätalomainen nuorisotila jo viittä vaille valmis toimintaan

kitaan punaisella Jopopolkupyörällä (arvo 379 e). Muiden osallistujien kesken arvotaan kahden hengen leffaliput kolmelle muulle nimiehdotuksen jättäneelle.

Tilan avoimia avajaisia vietetään 19. tammikuuta klo 17 alkaen, jolloin uuden tilan nimi on myös tiedossa. Tervetuloa!

Teksti: Heidi Pyhälähti
Kuvat: Q-vuoren ja Halisten nuorisotoiminnan ohjaajat, SPR:n V-S-piiri

– Nuoret odottavat paikkaa, jossa voivat oleskella ja viettää aikaa ystävien kanssa. He toivovat nykyiseltä tilalta mukaan biljardi- ja pingispöytää sekä hyviksi havaittuja pelejä. Uutena toivovat muun muassa PS4:sta, mukavia löhöilypaikkoja ja discopalloa, Johanna Stauffer (kuvassa kesk.) sanoo. Ympärillä QuHa:n päätetään -ryhmän nuoria.

YY KAA KOO NEE

Lokerot:

- kartonkipakkaukset
- keräyspaperi
- pienmetalli
- pakkausmuovi

LAJITTELU KÄY HELPOSTI KUIN YHTEENLASKU.

Nelilokero on oma keräyspiste kotipihallasi. Unohda jätteiden turhat välivarastoinnit ja lajittele ne suoraan nelilokeroiseen astiaan!

Tyhjennyksen hoitaa nelilokeroineen erikoisauto, joka pitää jätteet erillään ja kuljettaa ne hyötykäyttöön. Kun vaihdat Nelilokeroon, saat näppärän kierrätyspisteen ja teet ympäristölle palveluksen.

Kysy lisää asiakaspalvelustamme ja tee tilaus!

www.nelilokero.fi
010 636 5000

www.lassila-tikanoja.fi

► JÄTEHUOLTO JA KIERRÄTYS ► KIINTEISTÖHUOLTO JA -TEKNIikka ► SIIVOUS JA TUKIPALVELUT
► VIEMÄRIHUOLTO ► KORJAUSRakentaminen ► PROSESSIPUHDISTUS ► YMPÄRISTÖRakentaminen

Saatavana myös astiaan kiinnitettävä pariston-keräyslokero.

Maiseman muuttaja – taatelin tappaja Osa 1

Käydessäni vuosittain, toisinaan jopa useamman kerran, Madeiran kukkivalla saarella, olen tottunut runsaan kasvillisuuden suojaamiin puutarhoihin ja moniin tuntemiini eksoottisiin puihin ja kukkiin.

Eri ilmastovyöhykkeillä pidetään näyttäviä ja kookkaita puita itsestään selvinä maiseman muodostajina. Meillä tällaisia puita ovat suurissa puistoissa, pihoisissa ja kaupunkimaisemassa jalavat, vaahterat ja lehmukset. Madeiralle jo Kolumbuksen aikoihin tuotu kookas palmu, kanariantaateli (Phoenix canariensis), on saaren tärkeä maisemapuu. Tätä vähään tyytyvää palmulajia on istutettu runsaasti monien Välimeren maiden katujen varsille, kylien toreille ja hotellien puistoihin.

Palmu on kylväytynyt Madeiralla vaikeisiin maastopaikkoihin kuten vuorten rinteille. Muun muassa saaren itäpään hoitamattomat entiset viljelyterassit, joissa ei keski- ja loppukesällä näe muuta kuin kuivunutta ruohoa, ovat villiintyneen kanariantaatelin kasvupaikkoja. Myös rutikuivilla rinnepalstoilla, joilta viljelykulttuurin alkaessa alkuperäinen puusto on hävitetty

ja joita paikallisen tavan mukaan ei ole metsitetty uudelleen, kasvaa nyt jopa kuusi metriä leveitä villi-taatelin lehtilatuksia.

Tuuheat ja kookkaat latvapalot antavat suojaa myrskyn puhaltaessa tai kesykyssöjen ahdistellessa suojaa pikkulinnuille, kuten mustapääkertuille, tikleille, turkinkyhkyille ja tietysti myös ”kaupunkipuluille”. Erityisesti naaraspalmujen alimmaiset sape-linterävät ja naskalimaiset lehtilapojen tyvilehdet suojaavat hyvin kypsyvää minitaatelisatoa ja pikkulintuja.

Palmusuvun lajien latvukset ovat evoluution aikana kehittyneet kestämaan kovaa merituulta ja pyörremyrskyjä. Kun näkee TV-uutisia pyörremyrskyjen hävityksestä, melkein ainoat pystyssä pysyneet puut ovat eri palmulajit. Lehdet kääntyvät tuulen suuntaan katkeamatta, ja vanhojen palmujen rungot taipuvat ja joustavat katkeamatta pahimmissakin myrskyissä. Usein on trooppisilla saarilla myrskyn jälkeen vain palmulajit joten kuten pystyssä. Kuituinen, puoli metriäkin paksu ja vulkaani-

seen maaperään hyvin ankkuroitunut juuristo ei irtoa, eikä runko helposti murru.

Palmuja ei erikseen lannoiteta. Puut saavat selvitä niillä ravinteilla, mitä vulkaaninen maaperä luovuttaa, ja viljelyksiltä valuu hie-man lannoitteita.

Kanariantaateli on yksineuvoinen puu, uros ja naaraskukat kasvavat eri palmun latvuksessa. Tämän voi helposti havaita, koska vain osassa katujen palmurivien puista on lehtien alapuolella, lähellä runkoa suuria taateliryppäitä.

Jos haluaa omalle kadulleen vain ukkopalmuja, istutettavat taimet on irrotettava vanhan ukkotaatelin juurivesoista. Vanhat palmut kasvattavat tyvelleensä usein ison taimiryppään, josta taimia voi irrottaa ja siirtää uuteen paikkaan. Näin toimien tiedetään, ettei satoa tule kyseiseen puuhun myöhemminkään. Putoilevat ylikypsät pikkutaatelit akkapaista keräävät hyönteisiä ja likaavat jalkakäytäviä. Ukkotaatelipuut ovat useimmiten tuuheampia, tummemman vihreitä ja hyväkuntoisempia satoa tuottaviin puihin nähden.

Korkeiden palmulatvustojen alla, Madeiran pääkaupungissa Funchalissa, kasvaa runsaasti palmuja arempia puita ja pensaita. Palmujen lehdistö vähentää liikaa auringonsäteilyä ja kerää öisin kosteutta koko latvuksen alalle. Öisen merituulen kosteus tiivistyy ja kerääntyy palmujen lehtiin. Osa vedestä ”sataa” latvan alla kasvaville puille ja pensaille. Toisin sanoen kanariantaateli on vaatimattomuudessaan erittäin tärkeä kaupunki- ja puistopuu, joka vähäsateisella alueella toimii erityisesti varjostajana, ilman puhdistajana ja epäpuh-tauksien sitojana.

Madeiran palmuissa on aina ollut kilpikirvoja ja muita pieniä lehtiloisia, mutta ne eivät ole uhanneet lajin viihtymistä saarilla. Nyt vanhin, Madeiralle kotiutunut koristepuu, on uhattuna.

Saudi-Arabiasta viime vuosien aikana on levinnyt Madeiralle uusi tuhohyönteinen, joka uhkaa nujertaa Madeiran vuosisataisen palmukannan. Samaa tuholaista on palmuissa jo Pohjois-Afrikan rannikon kaupungeissa Tunisian, Ma-

rokon ja Portugalin kaupungeissa, tehden selvää jälkeä vanhoista kaupunkipalmuista.

Arno Kasvi

Ruissalon kasvitieteellisen puutarhan emeritus ylipuutarhuri kertoo seuraavassa numerossa tarkemmin, millaisesta taatelin tappajasta on kyse. Talvisten Madeiran-matkailijoiden kannattaa tarkkailla saaren palmuja.

APTEEKKI

Tampereentie

Palvelemme
ark 9-20 la 9-17
Tie terveteesi

TULE TUTUSTUMAAN MYÖS KOSMETOLOGISEEN HOITOLAAN.

Kiitos kaikille
asiakkaillemme
kuluneesta vuodesta!

Rauhallista Joulua!

Löydät meidät Tampereentien
PRISMA n kauppakujalta.
S-etukortilla saat Bonusta vapaan kaupan
tuotteista ja kosmetologin palveluista.

Vanha Tampereentie 108, Turku
p. 02 238 1457 www.apteekkitampereentie.fi

VIRTE-metalli Oy

Kuormakatu 12, 20380 Turku
Puh. (02) 275 1750

www.virte-metalli.fi

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua,
nopeasti ja ammattitaidolla

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200
email: info@levy-jaati.fi

Avoinna ark. 8-17

**Oikein
hyvää
joulua!**

**Herkullinen ja runsas
KOTIRUOKALOUNAS
noutopöydästä**

9,90€

- Lounas sis. runsaan salaattipöydän, tuoreen leivän, lämpimän ruuan, ruokajuoman (vesi, maito, piimä tai virvoitusjuoma), jälkiruuan sekä kahvin ja teen
- Lounas tarjolla noutopöydästä ark. 10-15

**LounasRavintola
METROPOL
Turku**

Puutarhakatu 10,
TURKU
Puh. 0400 606 520
Joka päivä 10-22

www.turkulounas.fi **TERVETULOA**

**Turun
KOTIPESULA Oy**

MATTOJEN JA KODINTEKSTILIEN
PALVELUPESULA

Ruunikkokatu 3
Oriketo, Turku

Puh. 02-238 7799

Avoinna
ma-to 9.00-17.00
pe 9.00-15.00
la-su suljettu

www.turunkotipesula.fi

Piilaaksolainen naapurusto teki yhteisen luontopäivän retken metsään.

Uusi naapuri saa sohvan pakistanilaisilta, lasten sängyt japanilaisilta, keittiövälineet israelilaisilta... Maarialainen isoäiti katselee tuorein silmin kalifornialaisen pikkukaupungin elämää.

– Good morning, how are you today?

Lasten vanhemmat ja isovanhemmat – jos heitä seudulla on – tervehtivät innokkaasti toisiaan aamuisin saattaessaan pienempiä lapsiaan tarhaan ja kouluun. Isovanhempien puute on tuntuva, sillä Piilaaksoon on muuttanut pääasiassa nuoria asiantuntijoita työnsä mukana, perheineen.

Aluksi ihmettelin näiden lasten moninaista ulkonäköä, ei tuntunut olevan perinnöllisyyden häivääkään ihonvärissä, silmien vinkkeissä, ei edes samaa kieltä heitä saatavan vanhemman kanssa.

Vaan selvisihän se: joku naapuruston vanhemmista – kenelle kulloinkin sopi – toi muutkin lapset omansa mu-

kana. Ja Piilaaksossa ei kovinkaan usein vierekkäisistä taloista löydy samaa alkupe-
rämaata.

Tervetuloa naapuriksi

Matkusteltuaan muutaman vuoden edestakaisin työnsä vuoksi poikani asemapaikka siirrettiin Piilaaksoon. Ensin hän hankki asunnon, perhe tuli seuraavaksi ja perässä mummi olemaan lasten kanssa vanhempien sisustassa kotia.

Poika esitteli ensikalustusta: sohvut pakistanilaiselta, lasten sängyt japanilaisilta, puutarhakalusteet korealaisilta, ruokapöytä tuoleineen kanadalaisilta, keittiövälineet israelilaisilta, tv intialaisilta jne. työtovereilta. Aiemmin muuttaneet

Naapuruston lapset jalkapallo-opissa, opettajina isiä ja äitejä.

Arjen yhteiselämää Piilaaksossa

lainaavat kaikkea tarvittavaa uusille tulokkaille, kunnes koti saadaan järjestettyä.

Keskinäinen luottamus ja samaan yhteisöön kuulumisen tunne on miltei konkreettisen kosketeltavaa – ei väliä uskonnolla, ihonvärillä, kansallisuudella, alueella asuvat amerikkalaisetkin mukaanluettuina. Meillä Suomessa taitaa kierrätyskeskus hoitaa ensikalustajan asemaa, ei suoraan ihmiseltä ihmiselle...

Nyyttikestejä

Naapurit tutustuvat helposti ja nopeasti toisiinsa, yhteistä puhtavaa ja tekemistä löytyy lasten, kiinnostusten, harrastusten, työnkin kautta.

Ihmiset pitävät usein alueellisia kokoontumisia tuoden omia etnisiä ruokiaan nyyttikestiperiaatteella, laulujaan, ohjelmiaan, esityksiään. On kokoontumisia kortteli-, kaupunginos- ja kaikilla mahdollisilla tasoilla näiden väliltä. Joskus keskustellaan alueelli-

sista ongelmista ja tavoitteista, joskus opiskellaan vaikkapa oman pihatomaatin kasvatusta.

Kaikilla on sydän

Piilaakso koostuu useista ”pienistä” kaupunkeista, jotka ovat kasvaneet yhteen niin, että kadut ja usein talojen numeroinnitkin jatkuvat kaupungista toiseen eikä siirtymistä edes huomaa.

Onko joku joskus kuulut nimeä Sunnyside? En ollut minäkään, siellä se vaan

on, Turun kokoinen pikkukaupunki keskellä Piilaaksoa, elämää ja ihmisiä, värikkyyttä ja sykehdyttävää yhteen hiileen puhaltamisen tunnetta.

Se ei ole suvaitsevaisuutta vaan todellista ihmisten yhteenkuuluvaisuutta, samankaltaisuutta niiden kesken joilla on yksi yhteinen ominaisuus, sydän, joka tuntee ja on punainen. Mitä muuta tarvitaan ihmisten yhteisöön?

Teksti ja kuvat: Päivi Eskola

Sujuvaa apteekkipalvelua matkasi varrella

Raunistulan Apteekki

Meille on helppo tulla!

P

Ilmaiset parkkipaikat oven vieressä

♿

Invapaikka, pyörätuoliluiska ja automaattiovet

Avoinna: arkisin 9-19 ja lauantaisin 9-15

Autistenkatu 1, Turku (Satakunnantien varrella)
p. 02 231 7728 | www.raunistulanapteekki.fi

HUIPPUTARJOUKSIA!

www.rinta-jouppi.com

ja

www.auto.fi

yli
2500
vaihto-
autoa

yli
350
matkailu-
ajoneuvoa

Kaikista voit tehdä kaupat myös meillä. Tervetuloa!

TURKU, Piiskakuja 10
puh. 020 777 2430

Netissä yli 2500 ajoneuvoa:
www.rinta-jouppi.com
tai www.auto.fi

AVOINNA
MA–PE 9–18, LA 10–15

Rinta-Joupin Autoliike

Puhelun hinta 0207-alk. numeroon lankapuhelim. 8,28 snt/puhelu + 7 snt/min (alv 23%), matkapuhelim. 8,28 snt/puhelu + 17 snt/min (alv 23%)

katajamäki

Aulis Katajamäki on syntyperäinen halislainen ja asunut Halisissa 70 vuotta. Nykyään hän asuu Uittamolla.

Entäpä jos joulua ei vietettäisi?

Jospa ei joulua vietettäisi? Tarkoitin sitä, ettei se olisi läsnä millään tavalla.

Uutisissa ei ennustettaisi, minkälainen kaupallinen joulukuukausi on tulossa, hyvä, huono vai keskinkertainen. Sitä ei tarvitsisi pohtia, kun mitään muutosta ei arkirutiinissa olisi.

Eipä kirjakauppaakaan kokisi mitään myynnin kohenemista lahjahankintojen vuoksi, vaan kaikki sujuisi entistä tasaista menoaan.

Eipä loistaisi Yliopistonkatukaan suuressa valojen loisteessa, pelkkä katuvalaistus riittäisi. Marketit ja tavarat talot olisivat vain tarpeellisessa valaistuksessa.

Valoista puheen ollen, Tuomiokirkon edessä ei olisi kuusta satoine lampuineen. Niiden sytyttämistäpahtumaan ei tarvitsisi satojen ihmisten lähteä katselemaan, johonkin muuhun jäisi sekin aika. Komea kuusikin saisi jäädä paikoilleen sen talon pihapiiriin, missä se on vuosikymmeniä kasvanut.

Sitten lakattaisiin julistamasta joulurauhaa Suomen Turusta. Tuota tapahtumaa kun kokoontuvat seuraamaan tuhannet ihmiset.

Mitä he silloin tekisivät? Arkipäivän askareita hoitelisivat, eikä sen kummempaa.

Turku ei pääsisi vieraaksi miljoonien ihmisten televisioihin. Niistä tulisi vain toistoja entisistä ohjelmista.

Mitään yhteisiä ”kauneimpia joululauluja” ei laulettaisi. Eipä tarvitsisi niihinkään tilaisuuksiin lähteä. Voisi senkin ajan varata vaikka laiskotteluun.

Kirkkoon lähtemiseenkään ei välttämättä joulua tarvita.

Näitä kun pohdiskelee, niin tulee miettineeksi, miten hyvä on, kun arkinen rutiini katkeaa juuri vuodenkiertomme pimeimpänä aikana. Joulukuukausi on joka tapauksessa, vietimme sitä tai emme. Miten hienoa se onkaan, kun monet valot loistavat vuoden pimeimpänä aikana. Joulukuukausi on kiireettömiä ihmisiä on kaikkialla.

Minua haastateltiin joulunvietosta erääseen lehteen. Haastattelun jälkeen toimittaja totesi minun olevan jouluihminen. Sen kyllä myönnän.

Ihanaa, kun on joulukuukausi.

Aulis Katajamäki

terveydeksi!

Sairaala 1930-luvun alussa

Suomi täyttää ensi vuonna 100 vuotta. Tänä aikana on terveydenhuollossa tapahtunut valtavaa kehitystä. 1920-luvulla viisi kuudesta sairaaloiden potilaasta oli jostain infektiotautia sairastava potilas, tänään enää joka kuudes.

Mieleeni on lähtemättömästi jäänyt kuvaus 1930-luvun alun sairaalasta. Artikkelissa katsotaan New Yorkissa 1930-luvun alussa Bellevue-sairaalaan (Johns Hopkins Med J 1982; 151:302-312).

Osastot olivat pitkiä huoneita, joiden perällä oli korkeat ikkunat. Sängyt olivat kummallakin sivulla päädyt seinää vasten. Potilaat oli jaettu sairauden vakavuuden mukaan siten, että sairaimmat potilaat olivat lähimpänä ovea ja mahdolliset toipujat olivat kauempana huoneesta.

Ensimmäisissä 10 sängyssä makasivat keuhko-kuumepotilaat. He olivat todella sairaita, kuume oli koko ajan 40–41°C. Heidän hengityksensä oli nopeaa ja pinnallista, ja he yskivät vihreää limaa. Kaulan lihakset avustivat näkyvästi vaikeaa hengitystä ja nenän sieraimet laajenivat jokaisella henkäyksellä. Heidän korvalehtensä, huulensa ja kyntensä olivat siniset hapenpuutteesta johtuen. Kylkikipu oli kuin puukolla pistäisi ja potilaat yrittivät estää kipua makaamalla sairaan puolen kyljellä. He olivat pois-
saolevia ja vastasivat kysymyksiin hajanaisesti. Lopulta elämän viimeisiksi tunneiksi tuli armahtava tajuttomuus ja shokki. Tätä kaikkea seuratesaan kokenut mutta taudin edessä avuton keuhkolä-

käri tiesi lähes tunnilleen, milloin potilas tuli kuolemaan.

Keuhkokuumepotilaiden jälkeen osastolla oli muutamia kupan aiheuttamasta sydämen vajaatoiminnasta kärsiviä potilaita. He istuivat sängyssä, koska makuuasennossa hengenahdistus paheni sietämättömäksi. Sydäimestä lähtevä aortta-verisuoni oli pullistunut ja saattoi puhjeta milloin tahansa rasituksen seurauksena.

Seuraavissa viidessä sängyssä oli myös sydänpotilaita, tällä kertaa reumakuumeen vammauttamia. Nämä potilaat olivat nuoria 15–25-vuotiaita.

Heidän jälkeensä oli merimies, joka oli juuri palannut Etelä-Amerikasta. Hän oli sairastunut siellä lavantautiin. Hänellä oli korkea kuume, ja hän oli täysin sekava. Tartuntavaaran takia hänet oli siirretty hieman kauemmaksi muista potilaista.

Eteenpäin osastolla mentäessä makasi muutamia tajuttomia aivokalvontulehduspotilaita. Parilla heistä tauti oli alkanut välikorvantulehduksesta.

Seuraavassa vuoteessa makasi räätäli, joka oli pistänyt neulalla sormeen saovittaessaan pukua asiakkaansa päälle. Hän oli A-streptokokin aiheuttaman sepsiksen, verenmyrkytyksen, eikä hänellä ollut toivoa selvitä taudistaan. Hänen vieressään makasi 15-vuotias poika, jolla oli nielurisantulehduksen seurauksena syntynyt nielupaise. Hänen kohdallaan toivottiin, että paiseen avaus estäisi infektion leviämisen aivo-

kalvontulehdukseksi.

Kaikkein viimeisimmässä vuoteissa makasi muutamia tuberkuloosipotilaita. Heistä yksi on 22-vuotias perheenisä, ammatiltaan konemies. Hän odotti pääsyä tuberkuloosiosastolle, joka on 200 vuodepaikastaan huolimatta aivan täynnä.

Tuberkuloosi oli tuohon aikaan tärkein 15–45-vuotiaiden kuolinsyy niin Yhdysvalloissa kuin Suomessakin. Perheenisän, perheen elättäjän, tuberkuloosi merkitsi koko perheelle suuria vaikeuksia. Ellei potilas kuollut, hän joutui vuosiksi tuberkuloosiparantolaan. Vaikka tuberkuloosisairaalan olosuhteet olivat ehkä mukavammat kuin yleisessä sairaalassa, oli hoito sielläkin kuin vankilatuomio.

Lopulta artikkelissa kuvataan, kuinka 1940- ja 1950-luvuilla antibiootit muuttivat kaiken. Suuri osa potilaista voitiin hoitaa jo avohoidossa antibiooteilla.

Antibiootit muuttivat ihmisten elämän täysin toisenlaiseksi. Siksi vuosittain marraskuun 18. päivä vietetään maailman antibioottipäivää.

Pentti Huovinen

Kirjoittaja on röntgenlääkäri ja tietokirjailija

**HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.**

AUTO-SALO

Kärsämäentie 4 Turku
Puh. 02 2539 331

Katso vapaat asunnot:
www.tvt.fi

TVT

TVT Asunnot Oy
Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku
Avoimena: ma 10–17, ti–pe 10–16
Vuokraus, puh. (02) 262 4888

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys kolmannessa polvessa

• Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset
yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
• Teiden kastelut • Nosturiauto kappalevarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
• Maa-ainesten kuormausta • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. 02 242 6416 Fax 02 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

www.maarianseurakunta.fi

Oi, sä riemuisa!

Adventin ja joulun aika Maarian seurakunnassa

MESSUT JOULUJUHLAT JA TAPAHTUMAT

III adventtisunnuntai 11.12.

- * Maarian kirkko klo 10 Messu, Laurén, Sirén, Rainio
- * Hepokullan srk-talo klo 14 Joulupyhäkoulu, Saarni
- * Halisten srk-talo klo 16 Kaikille avoin joulujuhla, Laurén, Haikka

maanantai 12.12.

- * Runosmäen srk-koti klo 13 Ystäväntuvan joulujuhla, Laaksonen, Vuola

keskiviikko 14.12.

- * Runosmäen srk-koti klo 12 Runosmäen lähetyspiiri, joululauluja ja -puuro, Vuola
- * Koroisten risti klo 18 Koroisten ristin jouluhartaus, Rajamäki, Vuola
- * Hepokullan srk-talo klo 18 Näytelmäkerhon jouluesitys ja kerhojen päätösjuhla, pipari- ja mehutarjoilu

IV adventtisunnuntai 18.12.

- * Maarian kirkko klo 10 Messu, Laaksonen, Rajamäki, Niemi
- * Hepokullan srk-talo klo 14 Joulupyhäkoulu, Saarni

keskiviikko 21.12.

- * Maarian pappila klo 18 Eläinten joulurauhanjulistus, Heikki Mikola, Sirén, Haikka

Jouluaatto 24.12.

- * Maarian kirkko klo 14 Lasten joulukirkko, Palmunen, Vuola
- * Kärämäen kappeli klo 15 Jouluaaton hartaus, Loukiala, Vuola
- * Maarian kirkko klo 16 Jouluaaton hartaus,

Rajamäki, Rinne, Rainio

- * Maarian kirkko klo 22 Jouluyön messu, Röytiö, Laaksonen, Niemi, Venla Niemi, viulu, Selja Niemi, piano

Joulupäivä 25.12.

- * Maarian kirkko klo 6 Jouluaamun kirkko, Rinne, Jaana Rantala, Niilo Rantala, Rainio
- * Runosmäen srk-koti klo 10 Sanajumalanpalvelus, Sirén, Vuola

Tapaninpäivä 26.12.

- * Maarian kirkko klo 10 Kauneimmat joululaulut -messu, Palmunen, Rajamäki, Haikka

Uudenvuodenaatto 31.12.

- * Maarian kirkko klo 21 Uudenvuodenaaton ehtoollinen, Loukiala, Vuola

Uudenvuodenpäivä 1.1.

- * Maarian kirkko klo 10 Messu, Laaksonen, Pekka Jokiranta, Rainio
- * Maarian kirkko klo 17 Johannesmessu, Laurén, Pekka Jokiranta

Loppiainen 6.1.

- * Maarian kirkko klo 14 Kauneimmat joululaulut -messu, Rinne, Röytiö, Laurén, Haikka, vapaaehtoisten kiitosjuhla

KAUNEIMMAT JOULULAULUT

III adventtisunnuntai 11.12.

- * Maarian kirkko klo 14, Loukiala, Rainio, Vuola
- * Maarian kirkko klo 17, Loukiala, Vuola, Rainio

maanantai 12.12.

- * Hepokullan srk-talo klo 18, Kokkola, Merja ja Juhani Forsman, haitari ja viulu

tiistai 13.12.

- * Kotimäen srk-talo klo 18, Loukiala, Niemi

IV adventtisunnuntai 18.12.

- * Yli-Maarian srk-talo klo 14, Palmunen, Haikka
- * Maarian kirkko klo 17, Laaksonen, Haikka, Niemi

JOULUKONSERTIT

torstai 15.12.

- * Maarian kirkko klo 19 Tyyni on ilta jääpuvussa – joulumusiikkia Bachista rakastettuihin suomalaisiin, Sini Tornberg, laulu, Iida Sorsa, piano, urut

perjantai 16.12.

- * Maarian kirkko klo 14 Lasten Jouluoratorio -esitys ja klo 18 J. S. Bach: Jouluoratorio, kantatit I–III, Sören Lillkung, Maria Rainio-Alaranta, Elina Kerokoski, Aapo Korhonen, CCI, Verbum Sonans, Turun kamariorkesteri, joht. Heikki Rainio

lauantai 17.12.

- * Maarian kirkko klo 16 Hengellisen romanin siikin joulukonsertti, Laurén, Mika Ketola

torstai 22.12.

- * Maarian kirkko klo 19 NMKY:n seniorikuoron joulukonsertti, ohjelma 10 e, Rinne

MAARIAN PAPPILAN JOULUSEIMI JA IKONINÄYTTELY

Maarian pappilan porttirakennuksessa on Maarian jouluseimi, joka on auki päivittäin klo 9–15 loppiaiseen 6.1.2017 asti. Pappilan leivintuvassa Leena Törmän Ikoni kirkkovuoden kuvaajana -ikoninäyttely avoinna 10.–11.12. klo 11.30–15

ja 17.–22.12. päivittäin klo 11.30–15.

JUMALANPALVELUKSET MAARIAN KIRKOSSA VUODEN ALUSTA:

- Messu klo 10
- * Kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina klo 17 lastenkirkko
- * Kuukauden viimeisenä sunnuntaina klo 17 Johannesmessu
- * Kerran kuussa klo 17 virsikirkko (tarkemmat tiedot netistä)
- * Seurakuntaloilla kiertävät messut klo 13 (tarkemmat tiedot netistä)

LUENTOSARJA MAARIAN KIRKKOHERROISTA ALKAA

Luentosarja on osa reformaation merkkivuoden ohjelmaa Maariassa. 22.1. Jaakko Finno – ensimmäisen suomenkielisen virsikirjan luoja 12.2. Eerik Sorolaisen postilla

TOIMITILAT

Maarian kirkko, Maunu Tavastin katu 2
Pallivahan kirkko, Paltankatu 2, remontissa
Halisten srk-talo, Gregorius IX:n tie 8
Hepokullan srk-talo, Varkkavuorenkatu 23
Kotimäen srk-talo Arkeologinkatu 1, Jäkärlä
Maarian pappila, Sorolaisenkatu 4
Raunistulan srk-talo, Murtomaantie 12
Yli-Maarian srk-talo, Mittumaarintie 73

Muutokset mahdollisia.
Lisää tapahtumia ja ajankohtaiset tiedot osoitteesta www.maarianseurakunta.fi

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

PARTURI KAMPAAMO

Punatukka

Avoinna:
ma-ti-to-pe 9–17
ke 10–19
la 9–14

Maija Lehtiö
Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. 02 2370 656
Gsm 040 5112 313

Hyvää joulua ja onnellista vuotta 2017!
Muista pukinkonttiin lahjakortit ja tuotepakkaukset! Kiitos kuluneesta vuodesta!
T: Maija & Fanny

• MAUKKAAT ANNOKSET
• NOPEA PALVELU
• ISOT PARKKITILAT

Grillattu broileri

8€

ORIKEDON TAVERNA

Avoinna joka päivä klo 10-22

Vanha Tampereentie 137 Turku, p. 02 2550 145 www.ori kedontaverna.fi

Koroisten niemellä jouluhartaus

Kaikkia kutsutaan jälleen Koroisten ristin tunnelmalliseen jouluhartauteen keskiviikkona 14.12. kello 18. Mukana ovat pastori **Lassi Rajamäki** ja kanttori **Ulla Vuola**.

Tarjolla on kuumaa mehua ja piparia. Tarjoilun järjestää Röntämäki-Halisseura. Ohjelmasta vastaa Maarian seurakunnan Itä-Maarian alueneuvosto.

Sään mukaiset varusteet ylle ja lyhdyt mukaan!

KURLAN KYLÄMÄEN JOULU

Isoäidinaikainen joulu 10.–18.12.

La–su klo 11–17, ti–pe klo 9–14.
Maalaiskylä valmistautuu jouluun!

Kädentaitajien joulutori Kokeilu-verstaalla 10.–11.12. ja 17.–18.12.

La–su klo 11–17. Persoonallisia paketteja pukinkonttiin!

Kurlan kynttiläpajat

Kiireettömissä kynttiläpajoissa Kokeilu-verstaalla valmistetaan itse kynttilöitä perinteisellä kastamismenetelmällä. Varaathan kynttiläntekoon n. 1,5–2h aikaa. 2 kynttilää/osallistujaa. Kynttiläpajan paikat täytetään saapumisjärjestyksessä, ei ennakkovarauksia. Vapaa pääsy!

10.–11.12. la–su klo 12–16
17.–18.12. la–su klo 12–16

Joululahjavalvojaiset

Tiistaina 13.12. klo 13–21 Kokeilu-verstaalla. Suosituissa joululahjavalvojaisissa

tehdään itse joulun tunnelmaa. Kokeilu-verstaan kiireettömässä pajassa valmistuvat niin kranssit, kortit kuin koristeet kuuseen. Vapaa pääsy!

Kahvila ja puoti

Kurlan Kylämäen kahvila ja puoti Omena ja Kaneli on auki museon avoinna ollessa. Omena ja Kaneli sijaitsee museoalueella entisen maatilan Vähä-Rasin päärakennuksessa. Tarjolla on suomalaisia ja makeita herkuja, välipaloja ja ruoka-annoksia sekä muita virvokkeita. Vanhanajan puodista löytyy karkkeja, pelejä, kortteja ja käsityöläisten tuotteita.

Kahvilassa on 50 asiakaspaikkaa. Ota yhteyttä ja kysy kokoukseesi tai juhlaasi sopivaa tarjousta!
kahvila.omenajakaneli@gmail.com, puh. 044 733 8383

Tervetuloa Kylämäkeen, Jaanintie 45, 20540 Turku. Puh. 02 2620 420.

Kuvat: Tytti Issakainen

Tästä se alkoi. Eija, 3 v. 1 kk, katseli lattialta isäänsä ja alkoi piirtää. Siinä hetkessä tapahtui taiteilijauralla jotakin merkittävää. Ensimmäistä kertaa Eija piirsi hahmosta muuta kuin tikku-ukon. Lähes kuusi vuosikymmentä myöhemmin alkukuvasta kasvoi maalaus.

Eija Tähkääpään Teokset tulvivat tarinoita

Koivunsiemen, ranskanperuna, postin vanha nippu-naru, käytetty maalipensseli, toukan kovertama tuohi... Kuvataiteilija Eija Tähkääpään teoksissa kaikilla on tarina kerrottavanaan.

Parimetrinen keltainen letti roikkuu kolmannen kerroksen ikkunasta. Se on merkki. Kuvataiteilija **Eija Tähkääpää** on paikalla työhuoneessaan Barkerin entisessä puuvilla-

tehtaassa Raunistulassa.

Porraskäytävän jokainen puinen askelma on kulunut kuopalle. Puuvillatehtaan rakenteet ovat täynnä tarinoita yli sadan vuoden ajalta.

Eija Tähkääpään arkisto

Vieraan koivun takaa -teos suomalaisen koivun ja taalinmaankoivun lehtineen kertoo sotilasten tarinaa. Teoksissa on arpia: ihmisen ja puun.

Tarina lähtee lentoon

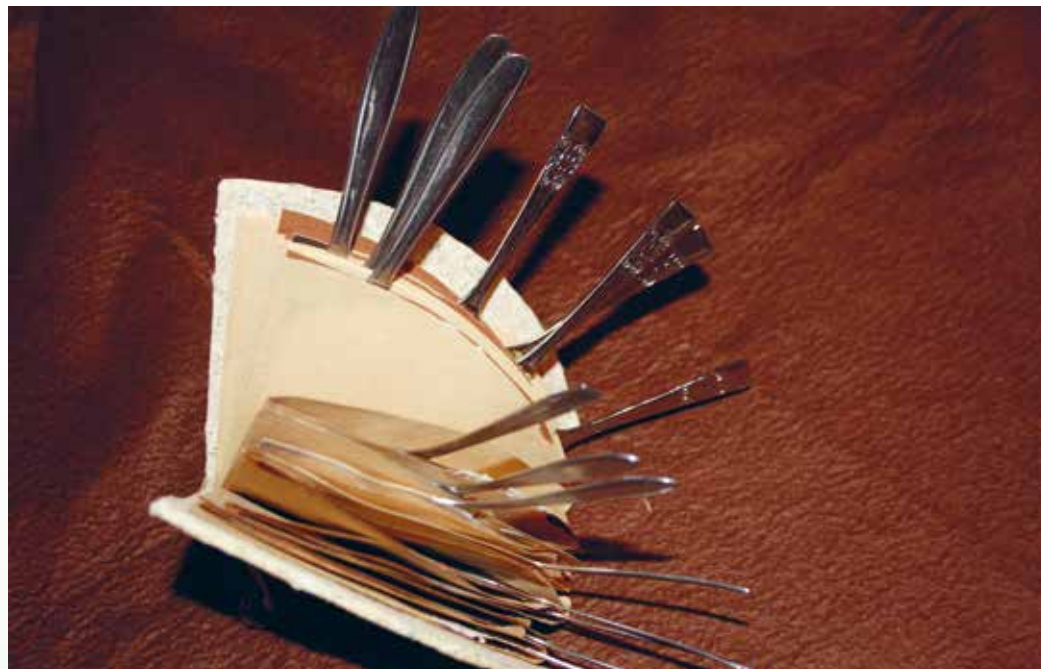
Tarinat tulvivat vastaan myös ylimmässä kerroksessa, taiteilijan pienessä työhuoneessa.

Pystytukkaiset, monia vaihteita kokeneet maalipensselit, laskuvarjojen tavoin leijuva meduusamobile, riisipedillä lepäilevät pikkuruiset Mantelina-savinuket, maalaukset ja kaikki hyllyillä uteliaasti kävijää katselevat taide-esineet haluavat kuiskutella omia juttujaan. Vakavassakin kertomuksessa värähtelee usein hymy.

Taiteilijalla on minikirjahyllyssään ratkaisu niille, jotka tuskailivat sitä, että kirjat eivät enää mahdu mihinkään: peukalonpään kokoisia kirjoja.

– Kirjamessuilla kirjailijat halusivat näitä kirjoja, joissa ei lue mitään, Eija Tähkääpää naurahtaa. – Kerran myin yhden ”kirjahyllyn” kokonaisuudessaan.

Kirjan tekstiksi riittää pelk-

Eija Tähkääpään arkisto

Kahvikutsujen juorukirjasta voi lusikoida esiin ehdotuksia puheenaiheiksi. Materiaalina ovat paperimassa, kahvisuodattimet, tekstiliuskat ja metallilusikat.

kä nimi, joita Tähkääpää poimii lehdistä ja esitteistä. Tarina lähtee vapaasti lentoon ostajan mielessä.

Kirjojen uusi elämä

Paperi ja kirjat ovat Eija Tähkääpään suuri rakkaus. Taiteilija käyttää usein teoksissaan käsin tehtyä paperimassaa, jonka muotoiluun hän on erikoistunut.

Paperimassasta ja kirjojen kansista Tähkääpää on tehnyt kokonaisen *Minä vähät väritän* -näyttelyn, joka on esillä Nautelankosken museossa Liedossa. Suosittu näyttely jatkaa museossa vielä ensi vuoden ajan. Näyttelyn teoksia kutsutaan taiteilijakirjoiksi.

– *Minä vähät väritän* on 60-vuotisjuhlani näyttely, taiteilija kertoo. – Monen taiteilijakirjani pohjana ovat vanhojen kirjojen kannet. Teoksen kuva-aihe kehittyy kirjan nimestä. Esimerkiksi *Tuulahdus Ranskan ilmaa* -nimisen kirjan kannessa purjehtii ranskanpe-

runoista tehty vene. Kirjojen kansista on syntynyt myös reliefejä.

– Oli hienoa saada näyttelypaikaksi Nautelankosken museo. Asuin lapsena nykyisen museon vieressä. Keräilin jo silloin pelloilta kaikkea, mitä löysin. Pullon punainen repäisykorkkikin oli aarre.

Tähkääpää muistaa **Lauri Nautelan**, joka kuljeskeli samaan aikaan samoilla kynöksillä. Nautelan muinaislöydöistä koostuvat nyt museon peruskokoelmat.

Taiteilijan yhteys lapsuuden seutuun on säilynyt. Hän toimii muun muassa kuvataideopettajana Liedon kansalaisopistossa.

Jouluksi ja kesäksi

Haastattelun aikoihin Eija Tähkääpää valmistelee Barkerin Joulukylän myyjäisiä, joihin osallistuu viisi tehdasrakennuksessa työskentelevää taiteilijaa.

Parhaillaan suunnitteluvai-

Tytti Issakainen

Meduusoita, laskuvarjoja vai kellokukkia vai ko kaikkia yhtä aikaa?

heessa on uusi aihe *Taivasalla*-ryhmän taidetapahtumalle, joka toteutetaan ensi kesänä Brinkhallin kartanossa neljättä kertaa.

Teksti: Tytti Issakainen

Tytti Issakainen

Peukalonpään kokoiset minikirjat minikirjahyllyssään.

Eija Tähkääpään arkisto

Sivukirjasto jouluasussaan.